

GALEB

BS
calco



1-2

LETNIK XXXIV.
1987 - 1988



LETNIK XXXIV. 1987 - 88
 SEPTEMBER - OKTOBER 1987
 ŠTEVILKA 1 - 2

VSEBINA

Stana Vinšek: Jeseni	1
Franjo Frančič: Novo šolsko leto se začena	2
Vojan T. Arhar: Metka	2
Miroslav Košuta: Pridni pastirji	3
Josip Jesih: Vetrčkovo veliko tekmovanje (1)	4
Franjo Frančič: Jesen	8
Daniilo Gorinšek: Mojca	9
Vojan T. Arhar: Vodne kaplje	10
Kotiček za najmlajše:	
Vera Poljšak: Veselo v šolo	12
Šolska potrebščina	13
Zmajček, Balončki, Rebus	14
Prepogljivka	15
Neža Maurer: Rjav sprehod	16
Vojan T. Arhar: Prosim, kako je to mogoče?	16

Vojan T. Arhar: Jesen	17
Mima Kapelj: Ujela sem miško	18
Niko Grafenauer: Kamela	19
Branka Jurca: Sraka tatica norčica	20
Franci Lakovič: Očku partizanu	21
Zdravko Omerza: Siva sova	21
Črtomir Šinkovec: Trije prijatelji in njihove sanje	22
Zapojmo veselo: Janez Bitenc: Luna	23
Jože Petelin: Ravbarji in žandarji	24
Branko Rudolf: Čudno jezero	25
L. A.: Branko Rudolf	32
Slike iz narave: Marinka Pertot:	
Razmišljanje o pomenu in usodi gozda	33
Šport: Ivan Furlanič:	
Odlični športni uspehi	34
Branka Jurca: Ribe, galebi in pes	36
Črtomir Šinkovec: Otroci se igrajo	37
Niko Grafenauer: Slikar	37
Iz naših šol: Lojze Abram:	
Tri lepa šolska glasila	38
Novosti na knjižni polici: Marij Čuk:	
Začnimo z dobro knjigo	40
Smiljan Samec: Za hišo	41
Jože Sevljak: Skrivalnica	42
Šolarji pišejo	43
Meta Rainer: Dva pajka	44
Urednikova beležnica	46
Za bistré glave	47
Sodeluj z nami: Vera Poljšak:	
Polito črnilo	3. stran platnic

Ilustracije za prvo številko Galeba so naredili: Milko Bambič (str. 22, 42); Barbara Boneta (str. 4, 5, 6, 7, 16, 19); Marjanca Jemec Božič (str. 17); Marjeta Cvetko (str. 2, 16, 21); Liana Drašček (str. 25, 26, 27, 29, 30, 31, 36, 37); Paola Bertolini Grudina (str. 37); Leon Koporc (str. 2, 9); Božo Kos (str. 10, 11); Erika Košuta (str. 21, 41, 44); Borut Pečar (str. 1, 3, 18); Bine Rogelj (str. 8, 20); Magda Tavčar (str. 12, 13, 14, 15, 3. st. pl.); Andrej Vodopivec (str. 24).

PRILOGA

Botanični vrt "Carsiana" - besedilo in slike: Mojca Švab Guštin.

NASLOVNA STRAN

Daniele Iozza, 3. r. OŠ "K. Destovnik Kajuh" - Gropada

Stana Vinšek
 Ilustr. Borut Pečar



JESENI

Jesen ti prekrasna
 si polna dobrot:
 končano je delo,
 saj žito je zrelo,
 rodila je trta,
 drevo sredi vrta
 nam žlahtni da plod.

Življenja prekrasna
 mi sije pomlad.
 Poletje, daj meni,
 ko stal bom v jeseni,
 da vse bo zrelo,
 da z umom bo delo
 rodilo mi sad.

NOVO ŠOLSKO LETO SE PRIČENJA

Vse gre narobe,
saj to ni res!
Spet smo pozabili torbico,
zaspali smo, pozabili si umiti zobe.

Saj to ni res,
ah, sreča, da ni domačih nalog,
da zvonec prvič zazvoni,
novo šolsko leto se pričinja.



Metka

Kadar spat gre mala Metka,
vzame s sabo še medvedka.
Luna smeje se velika,
tisoč zvezdic zamežika.

Punčka spi kot polhi trije,
dokler sonce ne posije;
čivka vrabec, čížek tudi:
»Hej, princeska, brž se zbudi!

Kuka v sobo jutro mlado,
rosa, glej, krasi livado,
dan se veseli začetka,
kos že poje, vstani Metka!«



Pridni pastirji

Smo gnali lenobo
na pašo
in pasli jo
vse mlade dni:
lenoba je pridno živinče
in se lepo redi.

Ležali smo v senci
in pasli
in rasli
iz dneva v dan:
kdor ni bil prej brihten,
je zdaj pravi teleban.



VETRČKOVO VELIKO TEKMOVANJE

1. NAJPREJ ZAČETEK

Matjažek je deček, ki je na moč podoben vsem drugim kratkohlačnikom. Srčno rad se podi po gozdu, ali pa igra namizni tenis pri sosedovem Tomažu. Vendarle se v nečem le razlikuje od vrstnikov. Je namreč silno zaletav in površen. Tako se mu je večkrat primerilo, da je prišel v šolo z mamino nakupovalno torbo namesto s šolsko, seveda. Pri zemljepisu pa je nekoč obesil zemljevid na sam rob table, tako da je ta že ob prvem dotiku s precejšnjim truščem zgrmel na tla.

Zaletav, zaletav pa je res naš Matjažek. Zato ni čudno, da so ga sošolci prekrstili v Vetrčka. Matjaž se je sprva jezil nad sošolci, ki so ga klicali z novim imenom, sčasoma pa je uvidel, da stori še najbolje, če se kar sprijazni z usodo. Tako so ga sčasoma klicali Vetrček ne samo sošolci in učitelji, pač pa tudi domači.

Nekega dopoldneva pa se je v Vetrčkovem razredu zgodilo nekaj nevsakdanjega. Učiteljica



je namreč obvestila učence, da je mestno Filumeniustično društvo razpisalo nagradno tekmovanje v zbiranju vžigaličnih škatlic. Tekmovanje pa velja le za njihovo in sosedno predmestno šolo. Zmagovalna ekipa bo dobila v dar dve namiznoteniški mizi z vsem tekmovalnim priborom.



"Na včerajšnji konferenci smo se domenili, da bi Vetrček vodil nabiralno akcijo za našo šolo!" je rekla učiteljica.

Otroci so navdušeno zaploskali, saj so dobro vedeli, da ima Vetrček vse za takšno akcijo potrebne vrline. Vetrček je teatralno vstal in se s priklanjanjem zahvalil za zaupanje in aplavz ob tako pomembnem imenovanju.

"Prosim sošolce, da bi v odmoru obvestili ostale učence, ki bi želeli sodelovati pri tej akciji, naj se zglase danes ob petih popoldne v zapuščenem avtobusu v našem parku!"

Po pouku so se najprej sestali nerazdružljivi prijatelji Vetrček, Lado, Borut in Tomaž, ki so ga sicer klicali Kitara, ker je na vsaki šolski prireditvi brenkal na neuničljivo kitaro.

"Fantje," je začel Vetrček, "mislim, da je najbolje, če že kar takoj začnem z nabiralno akcijo, saj bo teden še prehitro

minil. Sam bom že danes prinesel nekaj škatlic!"

"Mi tudi!" so pritegnili prijatelji.

"Nisem pa dobro razumel, ali gre za številko škatlic, ali za različne nalepke?" je poradovedil Lado.

Vetrček je pomembno odvrnil. "Gre za število škatlic, vendar z različnimi nalepkami."

"Razglašena Kitara, imaš morda doma kakšen star kovček?" je povprašal Borut. "Nekam vendar moramo shranjevati škatlice!"

Tomaž se je jezno namrščil. "Saj nekako prenesem, da me kličete Kitara, nikakor pa ne razglašena!"

"Nikar si resnice vedno ne jemlje k srcu!" ga je poredno potolažil Lado.

"No, torej, star, oguljen kovček imam res doma na podstrešju. Še babiščin je, če se ne motim!" je dejal Tomaž.

"Pa ga boš lahko tudi prinesel?" je zanimalo Vetrčka.

"No, ja, prosil bom babico in mislim, da mi ga bo res posodila!"

Dečki so se nato dogovorili za popoldanski sestanek in se počasi razšli.

2. ZAPUŠČENI AVTOBUS LAHKO POSTANE TUDI ZAPOR

Vetrček je povedal doma pri dedu, da bo odsoten nekaj popoldanskih uric.

"No, ravno prav, da še nisem vrgla škatlic v smeti," je rekla babica. "Imam jih štiri z različnimi nalepkami!"

Vetrček je navdušeno poljubil babico ter ji obljubil, da bo namesto nje nesel koruzo golobom na trg. Babica je namreč iz dneva v dan skrbela za golobe na glavnem trgu.

"Žal, ti ne bom mogel prav dosti pomagati pri tem zbiranju, ker imam vžigalnik!" je pol v šali, pol zares dejal očka.

Ob dogovorjeni uri se je kakih trideset šolarjev zbralo v razpadajočem avtobusu brez koles v bližnjem parku. Vetrček je pobaral Tomaža, če je prinesel kovček.

"Seveda. Tu je!"

Kovček so nato strokovnjaško pregledali in ugotovili, da bo kar pravšen.

"Še celo podlogo ima in to le malenkostno strgano!" je svojo robo pohvalil Tomaž.

"Ste morda že prinesli kakšne škatlice?" je spet pobaral Vetrček.

Nikogar ni bilo, ki bi prišel povsem praznih rok, tako da so že ob začetnem sortiranju zbrali petdeset škatlic z različnimi nalepkami.

"To je lep začetek!" je ves navdušen pohvalil Vetrček.

"Rada bi nekaj povedala!" se je oglasila Lebanova Meta.

"Le daj! Le daj!" so se oglasili vsi hkrati. "Pa ne tako kot pri zemljepisu, ko vsaki dve uri poveš en stavek!" je zbodel Kitara. Meta je opazko modro pre-



slišala ter povedala, da hodi njen brat na sosedno šolo. "Tam so izbrali za vodjo te akcije Lenega Petra, ki je predlagal, naj bi v močvirju postavili kolibo. Uporabljali jo bodo kot skrivališče za škatlice."

"Leni Peter je znan lisjak!" je glasno pomislil Vetrček. "Gотовo bo pobistroumil, kako bi na najlažji način zbrali škatlice!"

Tudi Lado je potegnil k razgovoru. "O Lenem Petru vem, da je že dvakrat ponavljal razred in da je priznani pretepač!"

"Torej ne bo šlo za nedolžno zbiranje škatlic, pač pa za pravo, pravcato bitko!" je navdušeno zaploskal Tomaž.

"Kitara, ti se že lahko veseliš, saj bo šlo Lenemu Petru ob tvojem brenkanju tako na jok, da te še udariti ne bi mogel!" je podražil Lado.

"Bodimo resni! je posvaril Vetrček. "Verjemite mi, da bo celotna akcija postala še presneto napeta in resna!" Nato se



je obrnil k Meti. "Prosim te, če bi na list papirja napisala imena vseh zbranih. Ta list bomo potem spravili v podlogo. Prav lahko da bo še kako koristil!"

Meta se je takoj in z vso resnostjo lotila novega posla.

"Ne bi bilo slabo, če bi ugotovili, ali je kaj resnice v novici, da postavljajo naši nasprotniki kolibo v močvirju!" je preudarno predlagal Borut.

"To moramo ugotoviti na vsak način!" je Vetrček končno veljavno odločil in kar takoj naročil Borutu in Tomažu, naj gresta ob prvem mraku v izvidnico. "Ne pozabita se dobro obleči, pa gumno se držita! Novice bosta povedala jutri v šoli!"

Medtem je Meta popisala vse navzoče in skrbno zložila list v podlogo.

"Kovček bomo skrili pod voznikov sedež, tako, da boste lahko ob vsakem času prinašali nove škatlice!" je dejal Vetrček.

Tedaj pa je nekdo zunaj silovito zakričal: "Ujete sardine! Le pridite ven, če morete! Ujete sardine!"

"Leni Peter je s kolom zastavil vrata, tako da ne moremo ven!" je jezno ugotovil Borut.

"Nikar se ne razburjaj, se bomo že nekako izvlekli!" ga je tolažila Meta.

Medtem pa je Leni Peter z nekim prijateljem vneto kazal osle neprostopoljim ujetnikom.



"Ha, ha! Sardine, sardine v škatli!"

Nenadoma pa, kakor da bi zrastel iz tal, se je pred Lenim Petrom pojavil strogi mož postave v modri uniformi. Takoj je bistroumno opazil, da je mali porednež zastavil vrata.

"Štel bom do pet in glej, da boš do tedaj odstranil kol. Sicer ti bo trda predla!" je strogo zagrozil mož postave.

Lenemu Petru je v trenutku upadel ves pogum. Molče je odnesel kol, nato pa jo je jadrno popihal.

"Saj teče, kot bi mu goreli podplati!" se je pošalil Tomaž in se takoj nato zahvalil strogemu možu za uspešno pomoč.

"No, no, je že dobro!" je samovšečno odvrnil mož v modri uniformi in nadaljeval svojo pot.

(Dalje)

Franjo Francič

Ilustr. Bine Rogelj

Jesen

Niso samo ptice odletele v južne kraje.
Ni več lastovk, ni več sončnih dni.
Narava je utrujena in tiha.
Veter in dež.
Noči so daljše, potovanja bolj pogosta.
Za pomladjo, poletje.
Za poletjem jesen.
Za jesenjo zima.



Danilo Gorinšek

Ilustr. Leon Koporc

Mojca

Mojca je kajpak učenka. Lička so ji rdeča kot mak, dve kitki, ki ji bingljata ob ušescih, sta ji črni kot kos, zobke pa ima bele kot sneg. Tako: zdaj veste, kakšna je ta Mojca. In še to naj povem, da Mojca dobro piše, bolje računa, najbolje pa riše. In še to sem pozabil: Mojca je sicer v risanju odličnjakinja, pogumna pa ni, je bolj narobe junakinja. Kadarkoli kaj naredi, — že se zboji, kaj bo iz tega in če ne bo kaj narobe. To je torej tisto, kar je pri Mojci narobe...

Naj vam kar pri priči dokažem, da je res tako: ondan Mojca sede za mizo, vzame risalni list in barvice ter začne risati. Najprej nariše papigo, nageljček, muco in miško, potem ptičko siničko, zlato sonce, ki sije z neba, na koncu pa še balonček in oblake, tako črne, da se zdaj zdaj ulije dež.

Ko Mojca vse to nariše, zažari tako, da ji lička še bolj pordijo in še v ušesa je rdeča kot češnja. Tako srečna je, da bi najraje risalni list dala v okvir in sliko obesila nad svojo posteljo, da jo zjutraj najprej zagleda, ko odpre oči, zvečer pa še zadnjič vidi, ko se ji trudne očke zapro.

Toda — kot rečeno — Mojca je risarska odličnjakinja, hkrati pa narobe junakinja. Naenkrat se zboji, da ji ptička sinička s slike ne odleti, da miška ne pobegne pred muco, da muca s krempljasto tačko po njej ne



šavsne, da naenkrat ne ugasne zlato sonce, da kak veter ne prepodi črnih oblakov in končno se zboji še tega, da ne počí lepi balonček in da je papiga ne kavsne v nosek. To bi bilo vendar strašno!

In kaj zato naredi Mojca, risarska odličnjakinja, a narobe junakinja? Steče po šolsko torbico, vzame iz nje radirko in vse, kar je bila s tolikim trudom in veseljem prej narisala, zdaj zopet-zbriše...

Zdaj je kajpak zato sicer žalostna, hkrati pa vesela, saj je ne more šavsniti s tačko po roki muca, v nosek pa ne kavsniti, papiga...

Upam, da bo res tako, zakaj — tega še nisem povedal — Mojca ima v kletki pravo, živo papigo, v kotu pa prav tako — muco...

VODNE KAPLJE

Kaplje
prozorne,
srebrne
in zlate
iz težkih
oblakov
se
točiljo.

Padajo.
Padajo.
Padajo.

Močiljo:
gore
visoke,
doline
široke,
hoste
samotne
in njive
tihotne,
strehe
vse
rdeče
in
ceste
šumeče,
vrte
in
gmajne
in
travnate
trate.

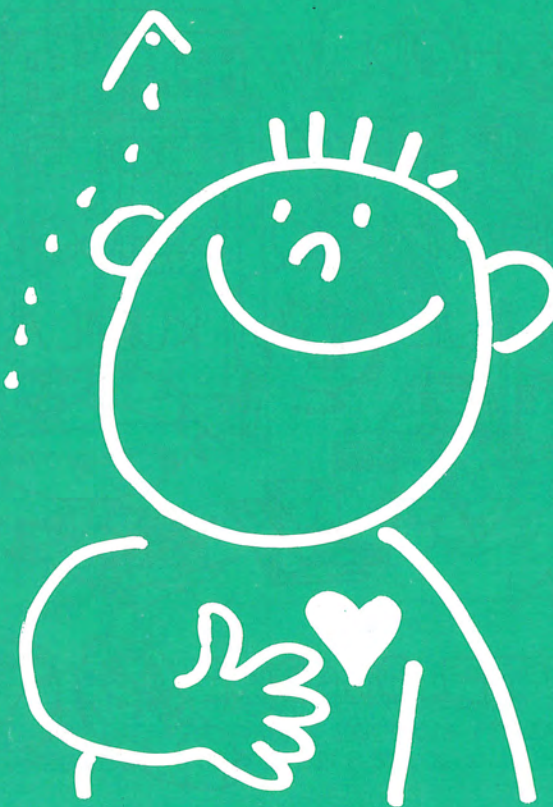
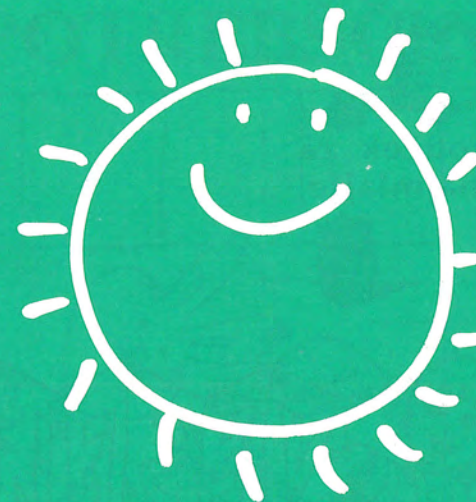


V
njih
so
začetki
belih
slapov,
otokov,
tolmunov,
jezer
in
rek
in
morskih
valov.

K
soncu
se
krhke
dvigajo
v
zrak,
lahne
meglice
so,
puhast
oblak.

Kadar
pri
delu
čelo
rose,
bolj
kakor
zvezde
večerne
žare.

Včasih
so
solze,
ki
vro
iz
oči,
dokler
se
v
srcu
spet
ne
zjasni.

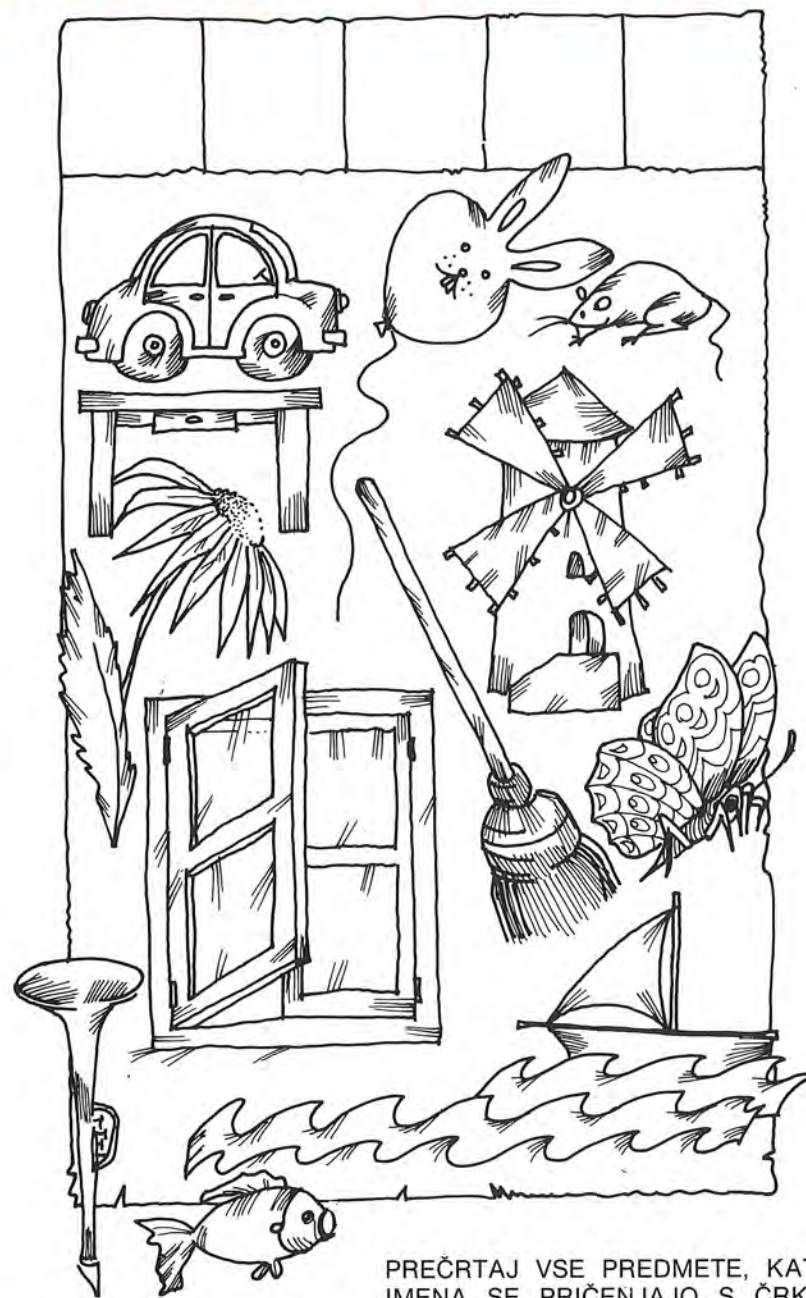




Vera Poljšak
Ilustr. Magda Tavčar



ŠOLSKA POTREBŠČINA



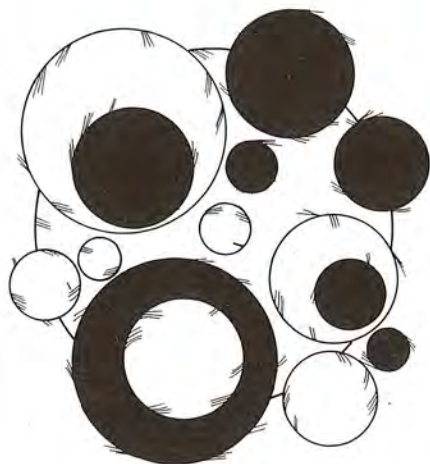
PREČRTAJ VSE PREDMETE, KATERIH IMENA SE PRIČENJAJO S ČRKO M. ZAČETNE ČRKE OSTALIH IMEN PA VPIŠI V ZGORNJA PRAZNA OKENCA. PREBRAL BOŠ IME PREDMETA, KI JE V ZVEZI S ŠOLO.

ZMAJČEK



KAKO SE PIŠE TALE ZMAJČEK?
IZBIRAJ MED ČRKAMI SAMO TISTE,
KI SO NAPISANE LE ENKRAT. IZVE-
DEL BOŠ, DA JE TO...

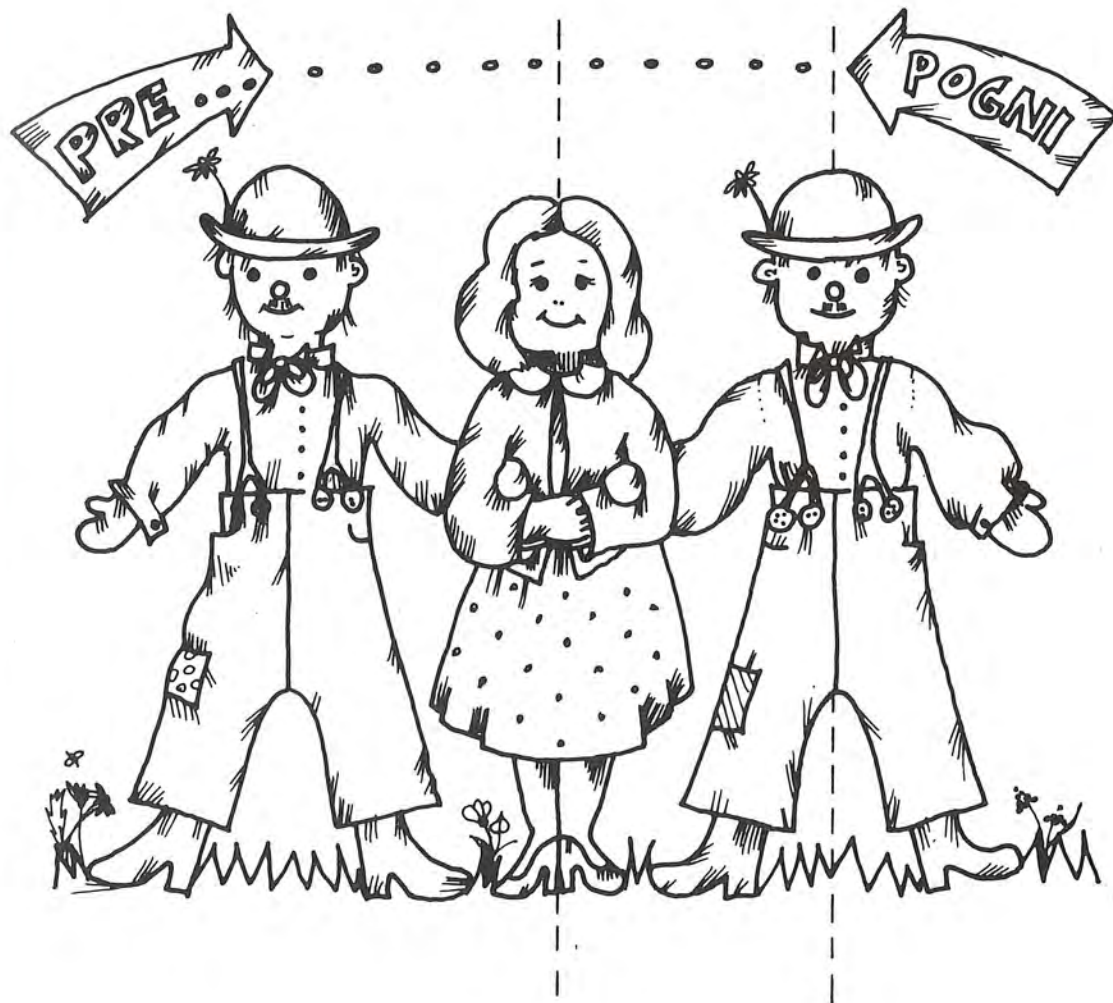
BALONČKI



SAMO EN BALONČEK JE BREZ
SVOJEGA NEGATIVA.
KATERI?



PREPOGLJIVKA



PREPOGNI PO OZNAČENIH ČRTKASTIH ČRTAH.
KAJ BOŠ DOBIL? POTEM VSE POBARVAJ.

RJAV SPREHOD

RJAVE ČEVELJČKE OBUJEM
ODSKAKLJAM PO RJAVI POTI.
UGANITE KAM?
JESENI GREM NAPROTI.



Vojan Tihomir Arhar
Ilustr. Barbara Boneta



PROSIM, KAKO JE TO MOGOČE?

IME MI JE ROK.
HODIM V TRETJI RAZRED OSNOVNE ŠOLE.
MOJI ČEVLJI - LANSKO LETO NOVI - SO LETOS ŽE
POPOLNOMA FUČ; TODA MOJE IME, KI SO MI GA DALI ŽE OB ROJSTVU,
PA JE ŠE PO DESETIH LETIH NENEHNE UPORABE PRAV TAKO LEPO, KOT
JE BILO TAKRAT, KO SEM GA DOBIL.

JESEN

V STAREM GOZDU
BLIZU JASE
SEDEM MLADIH
JURČKOV RASE.



MAJHNI, SREDNJI
IN VELIKI,
VSEPOVSOD
SAMO DEŽNIKI.



ZLATE KROŠNJE.
ŠUM DREVES.
V VETRU VELIK
LISTOV PLES.



POLHEK V DUPLU
TOLST, KOSMAT,
V SUHO LISTJE
LEŽE SPAT.



RIBNIK, KAKOR
SOLZA ČIST.
V VODI TONE
RDEČKAST LIST.



UJELA SEM MIŠKO

V kotu dnevne sobe stoji stara hrastova skrinja, v katero sproti spravljamo vse tisto, kar je v stanovanju odveč, obenem pa je škoda zavreči.

Bil je otožen deževen dan, ko sem sklenila, da skrinjo odprem in temeljito pregledam vse, kar se je s časom nabralo v njej. Našla sem šolske zvezke, popisane in popacane z okorno pisavo prvošolčkov, na dnu skrinje se je skrival album fotografij še iz časov, ko sem tudi sama hodila v šolo. V desnem kotu so se kopičila razna ročna dela: pujsek, prav umetniško pričaran iz stekleničke sadnega soka, vrtiljak iz razpolovljenih lesenih ščipalk, pisane plastične žogice za božično drevesce, pajacek iz rožastega blaga in raznobarnih ostankov volne, s čepico, na kateri je bingljaj kraguljček. Tako otožno me je gledal, da se mi je prav zasmilil, zato sem sklenila, da ga vsaj za nekaj časa obesim v otroško sobo. Položila sem ga na mizo, mu poravnala pomečkano oblekico, podrezala v kraguljček, da je veselo zacingljaj. Toda niti to ni pomagalo. Pajacek me je kar naprej žalostno, skoraj očitajoče gledal.

»Že vem!« se mi posvetilo.

Iz košarice za šivanje sem vzela šivanko in nitko črne prejice in se lotila dela. Sklenila sem, da pajacku . . . obrnem usteca. In res: prej, skoraj ravna, rahlo navzdol povešena usteca sem z nekaj vbodi obrnila navzgor, da so se kar sama zasmejala. Otožni pajacek se je v hipu spremenil v nasmejanega burkeža. Veselo me je pogledal in vse je kazalo, da bo od sreče spregovoril. Toda . . . nenadoma je odprti skrinji nekaj zaškrtalo.



»Ah, miš!« sem kriknila.

Saj ne, da se miške bojim, toda, če bi jo ta hip zagledala, bi bržčas planila na stol in vpila kot nesreča.

Škrtalo je in praskalo, zato sem skrinjo sunkovito zaprla in čakala, kaj bo. Zgodilo pa se ni nič, le od časa do časa je iz zaprte skrinje prihajal šum, nato močnejše praskanje in ko sem se ji previdno približala, se mi je zdelo, da po njej gomazi cel mišji rod.

Radovednost je huda bolezen, strah pa, pravijo, je okoli votel, na sredi pa ga ni; zato sem si rekla, da bo bolje, če skrinjo odprem in se vsaj prepričam, koliko mišk prebiva v njej.

Ko sem previdno dvignila pokrov, je iz skrinje . . . skočil . . . naš . . . muc! Naš muc! Najbrž se je vanjo skrtil takrat, ko sem pajacku šivala nasmejana usteca.

Sicer pa, le kako bi lahko v hiši živele miške, ko pa imamo tako imenitnega muca, ki redno pregleda in prevoha vse koticke.

Ampak, lepo prosim, naj tale moj strah z velikimi očmi ostane kar med nami. Drži?

Kamela

Vsa v solzah je prihitela
v jojbolnišnico kamela.

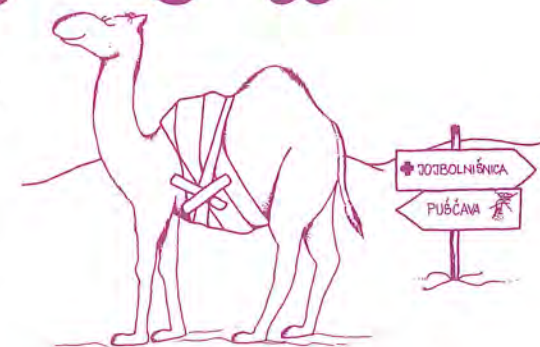
Doktor naj jo operira,
nič naj noža ne izbira.

Vse prav rada pretrpi,
da le grbe se znebi.

Slavni doktor Jojboli
ji pri priči pušča kri.

To preskušeno zdravilo
ji bo zdravje povrnilo.

Sedem dolgih dni se celi
trda koža na kameli.



Osmi dan je zopet zdrava
kakor nekdanj bistrogava.

Operacija je uspela,
saj ostala je kamela,

pa čeprav gre zdaj na pot
tja v puščavo kot velblod.

SRAKA TATICA NORČICA

Preden je Urša legla, si je slekla predpasnik, obleko, jopico, srajčko, hlače — ena dve tri — in že je ležalo po tleh vse povprek razmetano.

Urša je zaspala. Znočilo se je. Urša je spala, a ko je vstalo jutro, se je zbudila tudi ona. Odgrnila je odejo, vstala in naenkrat jo je objel jutranji hlad.

Obleči bi se morala.

Pogledala je na posteljo — nič! Pogledala je na tla — tam se je nekaj belilo. Skočila je na deske, pobrala hlačke in si jih oblekla. Toda noge so ostale gole in tudi pleča, hrbet in prsi, še bolj jo je zmrazilo.

Pogledala je okoli sebe, a ko ni ničesar našla, je zakričala:

»Joj, obleke ni!«

Mama je odšla v službo in nihče se ni oglasil. . .

Urša pa je zagledala na živi meji srako. Sraka je ceketala, ko da bi se ji posmihala. Stekla je k oknu, da bi srako prepodila, a tik srake, na sami živi meji, je zagledala belo obleko in na njej sponko iz srebrne rože, zagledala je srajčko z dvema steklenima gumboma, jopico z gumbi iz biserne matice in rožast predpasnik.

Urša se je pognala na okno in z okna na tla. Stekla je do žive meje, pobrala predpasnik, obleko, jopico in srajčko, stisnila oblačila v naročje, stekla nazaj do okna in se splazila v sobo.



Ena dve tri — in že se je oblekla.

Obleka jo je ogrela. Pogledala je srako in nič več ni bila jezna. Začela je srako ogovarjati.

»Sraka, zakaj si odnesla obleko?«

»Srebrna roža se mi je svetila. . .«

»Sraka, zakaj si odnesla srajčko?«

»Gumba sta se bleščala. . .«

»Sraka, zakaj pa jopico?«

»Sami biseri so na njej.«

»Sraka, zakaj pa predpasnik?«

»Tako lepo je pisan. . .«

Sraka je odletela. Zvečer pa, ko se je Urša razpravljala, se je spomnila na srako. Zložila je predpasnik in obleko in jopico in srajčko na stol in potisnila stol in perilo za posteljo.

Tam za posteljo je varno — tja si sraka ne bo upala.

OČKU PARTIZANU

V temnih hostah se zgubila
za teboj je vsaka sled,
v temnih hostah je gomila,
njo iskal sem spet in spet.

Pa obrnil sem se vase,
v mojem srcu boš ostal,
tam si prostor našel zase,
v hostah te ne bom iskal.



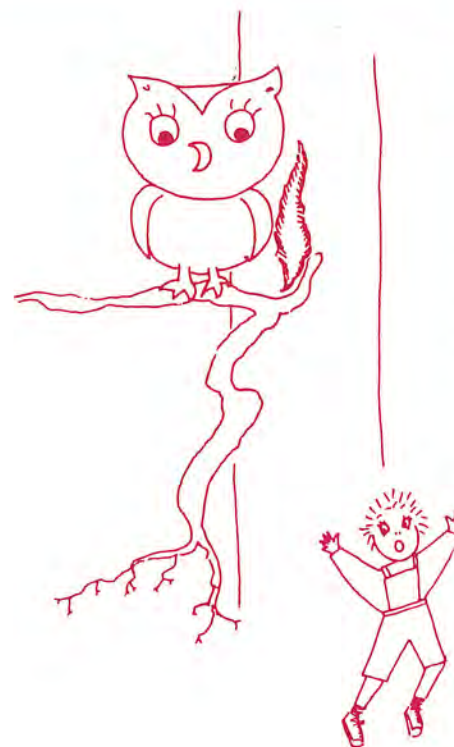
Zdravko Omerza

Ilustr. Erika Košuta

SIVA SOVA

Bilo je lepo in toplo popoldne. Iztok je šel v gozd blizu svojega doma nabirat gobe. Dolgo je hodil po gozdu in je bil že pošteno truden. Zato se je takoj, ko je prišel domov, ulegel na vrtu na ležalnik pod visokim drevesom in sladko zaspal.

Sonce se je počasi nižalo ter je končno zašlo. Kmalu se je tudi znočilo. Tedaj je prišla sova iz dupla in se usedla na vejo nad Iztokovo glavo. Močno je skoviknila: »Hu, hu, hu!« Iztok se je zbudil in pogledal navzgor. Zagledal je dvoje velikih oči, ki sta se svetili v temi. Skočil je pokonci in hitro stekel v hišo. Tam je ves preplašen izjecjal mami, da je na drevesu velik medved. Toda mama se mu je smejala in mu povedala, da je to samo sova, ki živi v duplu tega drevesa.



Trije prijatelji in njihove sanje

Trije prijatelji so nekoč potovali po svetu. Nekega dne so sklenili, da si bodo popotnico vseh treh razdelili na tri enake dele, nato pa jo pojedli in popili. Toda dva od treh sta bila lakomnika in sta hotela prikrajšati tretjega.

Tri dni so skupaj potovali in na posled pridejo v temni gozd. Tamkaj so posedli k počitku in ugotovili, da so domala pojedli že vso popotnico. V vreči so imeli le še za prgišče moke, komaj toliko, da si spečejo pogačo. Ko so zamesili in položili pogačo v žerjavico, da se bo spekla, je eden od dveh hudobnih predlagal:

»Prijatelja, kaj pravita, če bi medtem ko se bo pogača pekla, malo zaspančkali. Tisti pa, ki bo med spanjem imel najbolj nenavadne sanje, bo pojedel celo pogačo.«

Prijatelja se strinjata s predlogom in vsi trije se vležejo na mah, da bi zaspali. Lakomnika naglo zasmrčita, tretji pa ne more zaspati, ker je bil preveč lačen. Sline so se mu venomer cedile, zato vstane, vzame iz žerjavice pečeno pogačo in jo z vso slastjo poje. Nato se zadovoljen zlekne in zaspi. Lakomnika pa se kmalu nato prebudita in si začneta pripovedovati svoje sanje.

Prvi pravi:

»Sanjal sem čudovite sanje. Sanjalo se mi je, kako je priplaval angel z zlatimi perutmi in me odnesel v nebo. Tam gori je bilo tako lepo, angeli plešejo in prepevajo, da se mi ni več hotelo vrniti na zemljo.«

Drugi pravi:

»Tudi jaz sem imel izredne sanje. K meni je namreč prišel vrag. Zgrabil me je in odnesel v pekel, tam mi



Janez Bitenc

LUNA

Zbor:



1. Pol_na lu_na vso_bo ku_ka, kjer Ma_tja_žek spi.
3. To je re_kla pol_na lu_na in šla svo_jo pot,



Za u_še_sa ga po_cu_ka, to_le mu ve__li:
da po_gle_da, če več re_da na_šla bo dru__god.



2. En co_pa_tek je na sto_lu, dru_gi kdo_ve kod.



Hla_če si za peč po_ri_nil, srajčko vr_gel v kot.

Da Capo al Fine

je pokazal kazni, ki jih trpijo grešne duše. To so bile strašne sanje. Najine so bile zares tako nenavadne, da pogača pripada nama.«

Prepričana v to, prebudita tretjega, ki se je delal, da spi, v resnici pa je zbujen poslušal njun pogovor.

»Pripoveduj nama o svojih sanjah!«

»Kdo me kliče,« se navidez začuden oglasi tretji prijatelj. »Ali je

sploh mogoče, da sta tukaj?«

»Kaj vendar onegaviš,« vprašujoče buljita druga dva.

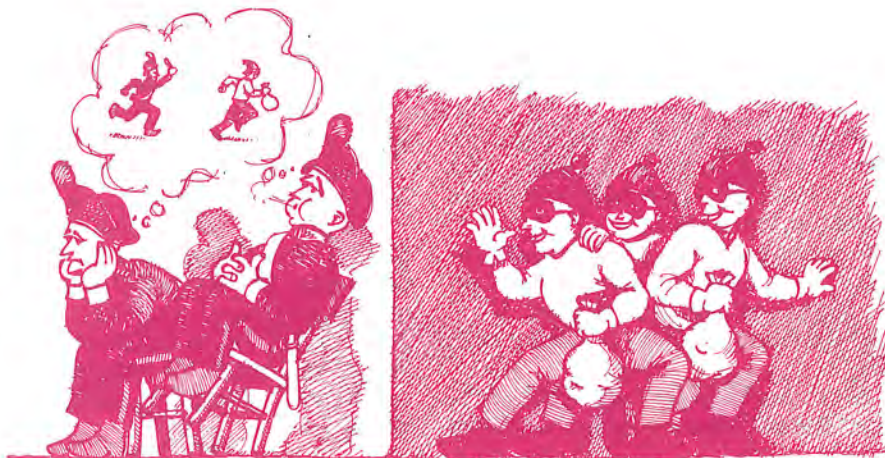
»To je res nenavadno,« zmaje z glavo tretji. »Sanjalo se mi je, da je po enega od vaju prišel angel in ga odnesel v nebo, da je po drugega prišel vrag in ga odnesel v pekel. Zaradi tega sem bil tako žalosten in da bi se potolažil, sem pojedel pogačo.«

RAVBARJI IN ŽANDARJI

**RAVBARJI IN ŽANDARJI
ŽIVIJO V ZELO SREČNEM SOŽITJU:
DRUG DRUGEMU SO POTREBNI
KOT MAMA NOVOROJENEMU BITJU.**

**ŽANDARJI SO NAJBOLJ VESELI,
KADAR RAVBARJI OROPAJO KAKŠNO BANKO.
TAKRAT IMAJO DELA ČEZ GLAVO
IN SE GA LOTIJO VESTNO IN ČISTO NATANKO.**

**OH, LE KAJ BI DOBRI ŽANDARJI
BREZ HUDIH RAVBARJEV POČELI?
NAJBRŽ BI PREŠTEVALI ZVEZDE
IN SE HUDO DOLGOČASNO IMELI!**



2. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Skupina strokovnjakov in ljubiteljev kraške flore je leta 1964 v zgoniški občini dala pobudo za ureditev botaničnega vrta. Botanični vrt v Zgoniku združuje vse najznačilnejše kraške vrste rastlin, od trav do grmovja in dreves. Od leta 1972 podpira in skrbi za botanični vrt tržaška pokrajinska uprava.

4. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Ureditev rastlin ne sledi običajni razporeditvi urejanja zbirk na podlagi botaničnega sistema: združevanje rastlin po družinah in vrstah. V botaničnem vrtu »Carsiana« so urejena različna okolja, ki jih srečamo na Krasu in rastline, ki v določenem okolju uspevajo. Na sliki: ponazoritev melišč (Glinščica) in tamkajšnjega rastlinstva.

6. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Na kamniti kraški gmajni rastejo najmanj zahtevne rastline, ki lahko prenašajo poletno sušo. Gmajna je nastala po izginotju gozdov in je najbolj značilno kraško okolje.

8. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Vodno in jezersko rastlinje uspeva v umetnih vodnih tokovih, v katerih so vsejane vodne rastline, katerih večji del prihaja iz dveh kraških jezer: Doberdobskega in Moščenškega.

1. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Na pokrajinski cesti iz Gabrovca proti Zgoniku so kažipoti za botanični vrt »Carsiana«.

3. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Znak »Carsiane« je ciklama, ki raste na Krasu. Ciklama je ponazorjena tudi na nalepkah botaničnega vrta.

5. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Naslednje prikazano okolje je kraški gozd in podrast. Sem spadajo tipična drevesa (črni gaber, puhasti hrast) in grmovnate vrste (brin, navadni ruj).

7. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Poleg mediteransko-ilirskih sten in kraških dolin je okolje visoke kraške planote, kot ga vidimo na sliki

RAVBARJI IN ŽANDARJI

**RAVBARJI IN ŽANDARJI
ŽIVIJO V ZELO SREČNEM SOŽITJU:
DRUG DRUGEMU SO POTREBNI
KOT MAMA NOVOROJENEMU BITJU.**

**ŽANDARJI SO NAJBOLJ VESELI,
KADAR RAVBARJI OROPAJO KAKŠNO BANKO.
TAKRAT IMAJO DELA ČEZ GLAVO
IN SE GA LOTIJO VESTNO IN ČISTO NATANKO.**

**OH, LE KAJ BI DOBRI ŽANDARJI
BREZ HUDIH RAVBARJEV POČELI?
NAJBRŽ BI PREŠTEVALI ZVEZDE
IN SE HUDO DOLGOČASNO IMELI!**



2. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Skupina strokovnjakov in ljubiteljev kraške flore je leta 1964 v zgoniški občini dala pobudo za ureditev botaničnega vrta. Botanični vrt v Zgoniku združuje vse najznačilnejše kraške vrste rastlin, od trav do grmovja in dreves. Od leta 1972 podpira in skrbi za botanični vrt tržaška pokrajinska uprava.

4. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Ureditev rastlin ne sledi običajni razporeditvi urejanja zbirk na podlagi botaničnega sistema: združevanje rastlin po družinah in vrstah. V botaničnem vrtu »Carsiana« so urejena različna okolja, ki jih srečamo na Krasu in rastline, ki v določenem okolju uspevajo. Na sliki: ponazoritev melišč (Glinščica) in tamkajšnjega rastlinstva.

6. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Na kamniti kraški gmajni rastejo najmanj zahtevne rastline, ki lahko prenašajo poletno sušo. Gmajna je nastala po izginotju gozdov in je najbolj značilno kraško okolje.

8. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Vodno in jezersko rastlinje uspeva v umetnih vodnih tokovih, v katerih so vsejane vodne rastline, katerih večji del prihaja iz dveh kraških jezer: Doberdobskega in Moščenškega.

1. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Na pokrajinski cesti iz Gabrovca proti Zgoniku so kažipotni za botanični vrt »Carsiana«.

3. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Znak »Carsiane« je ciklama, ki raste na Krasu. Ciklama je ponazorjena tudi na nalepkah botaničnega vrta.

5. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Naslednje prikazano okolje je kraški gozd in podrast. Sem spadajo tipična drevesa (črni gaber, puhasti hrast) in grmovnate vrste (brin, navadni ruj).

7. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Poleg mediteransko-ilirskih sten in kraških dolin je okolje visoke kraške planote, kot ga vidimo na sliki



10. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Pu-
hasti hrast je eno najpogostejših kraških
dreves.

12. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Na
sliki primer tablice z oznako posameznih
rastlin. Najprej beremo latinsko ime, ita-
lijansko, slovensko ime, ime vrste ter
oznako obdobja, v katerem rastlina cveti
(številke pomenijo mesece v letu).

14. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Na
sliki je rastlina, ki jo pogovorno imenuje-
mo praprot. Pravilno ime pa je navadna
glistovnica, značilna za visoke kraške
predele.

16. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« —
Tudi na gladini površinskih voda rastejo
vodne rastline, ki s svojimi koreninicami
črpajo iz vode hrano, ki jo potrebujejo za
svojo rast.

9. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Brin
je tipični kraški grm. Obstajajo grmi
obeh spolov, ki jih ločujemo po modrih
(ali zelenih ali rjavih) plodovih (samo pri
ženski vrsti), iz katerih pridelujemo zdra-
vilni brinjevec.

11. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« —
Med aromatične vrste rastlinja medite-
ransko-ilirskih sten spada žajbelj.

13. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Na-
vadna detelja raste na senčni strani vrta.

15. BOTANIČNI VRT »CARSIANA« — Dla-
kavi sleč, ki ga poznamo po latinskem
imenu rododendron, je le eden od prime-
rov zimzelenov.

ČUDNO JEZERO

Čez prijazne gričke in lepe, goste gozdičke si prišel v vas, kjer je bil doma dvanajstletni Matjažek. Onstran teh gozdičkov si videl visoko planino, gorski greben, porasel s smrekami in bori, siv od skal, zelen od planinskih pašnikov, kjer so vse poletje ukali pastirčki in zvonili zvonci goved in ovac. Dalje so bile gore; gole, visoke, raztrgane, molčeče skale, ki so parale oblake in so bile zelo težko pristopne. Na poti do njih si moral prehoditi dosti divjih sotesk ali vsaj globoko zarežanih dolinic, kjer so nagle gorske reke zviška šumele v prepad in stalno vzdigale bele penaste meglice.

Matjažek bi bil zmeraj rad šel »v gore«. Kadar koli so otroci imeli kakšno veliko željo, so rekli, da bi radi v gore. Vsi starejši pa so otrokom govorili, da so še premajhni, prenerodni in prebutasti, da bi lahko šli na tako trdo pot. Tudi Matjažku so tako pravili. On pa se je pozimi samo marljivo smučal in si mislil: »Nekoč bom že šel«. Ko pa je tisto leto v februarju dopolnil dvanajsto leto, je nekoč zašel, padel v potok in dobil pljučnico. Bil je kar hudo. Vročina ga je kuhala in bali so se zanj, mama pa mu je pripravljala velikanske

piskre kamilic z medom gorskih čebel. In ko je v deželo prišla pomlad, se je Matjažku obrnilo na boljše. Zdravlje se mu je vračalo, samo slab je še bil.

Nekega dne mu je mama odprla okno, da bi v sobo posijalo sonce, in sama šla pred hišo. Tisti dan si je Matjažek hudo želel nekam ven, ker pa je bil ubogljiv, je mirno obležal pod odejo in gledal sonce na zidu pri postelji. Na cvetoči veji pred oknom je pel ptiček: »Fičifičifičifi!« spet in spet. In čeprav ta ptiček nikakor ni bil kakšen poseben pevec, je Matjažka vendar spravil v zelo dobro voljo. Zdelo se mu je, da mu nekaj pripoveduje o tistem lepem svetu, ki je





zunaj, o soncu, cvetju, planinah in oblakih.

Tedaj je Matjažek slišal deklinški glasek, ki je zapel kakor zvonček: »Ali gre Matjažku že kaj boljše?«

Matjažkova mati je odgovorila: »O, glej jo, Marjanco! Da, kmalu bo zdrav! Saj lahko stopiš k njemu noter.«

Marjančin glas pa je odgovoril: »Zdaj ne morem. Kakšna škoda! Hitro moram k teti. Jutri bom pa prišla. Prosim, pozdravite Matjažka.«

Fantek v postelji se je razveselil. Marjanca je bila čedno svetlolaso dekletce s temnimi očmi. Doma je bila iz okolice in kakšno leto starejša od Matjažka. Večkrat se je igrala z njim in z bratci in sestricami. Vsi so jo imeli radi, posebno pa Matjažek, ki se je že zdavnaj veselil, da bo jutri prišla in mu gotovo prinesla kakšno rožico.

Medtem so zunaj dalje ptički na moč peli, čivkali, žvižgali, cvrčali, gostoleli in brlizgali, tisti prejšnji pa je še zmeraj od časa do časa gnal svoj »Fičifičifičifi!«, čeprav zdaj malo dalj od hiše. Tedaj je sonce nepričakovano pokrnil oblak in polovica ptičev je utihnila. Luč na steni je ugasnila, kakor da bi dolga siva roka pomolila dlan skozi okno in izbrisala svetlo liso. Matjažka je malo zazeblo. Odel se je do vratu in že ni več videl, da je sonce spet zasvetlilo in zasijalo. Zaspal je.

Ko pa je Matjažek zaspal, se mu je zdelo, da se njegova postelja dviga više in više, podobno, kakor da bi rasle posteljne noge in se stegovale in stegovale. Fant se je zbal, da bo z glavo butnil ob strop, vendar se je v tistem trenutku pred njim vse razmaknilo in Matjažek se je znašel v veliki dvorani, ki je bila deloma cela, deloma pa razpadla, kakor dvorana v starem gradu, ki jo je pred kratkim videl.

Fantu je bilo tesno pri srcu, zdelo se mu je, da se vse skupaj nekoliko maje, postelja in soba. Zdaj so v to sobo z vseh strani prileteli in prifrčali večji in manjši, rjavi in sivi, pa tudi pisani ptički, ki so zagnali prav glasen hrup s čivkanjem, cvrčanjem in gostolenjem. Priletel je tisti ptič, ki je prej tako neutrudno gnal svoj »fičifi!« Sedel je na vznožje postelje in očitno hotel tudi nekaj posebnega povedati. Saj je tudi govoril po človeško, čeprav je nekoliko »po ptičje za-

vijal«. Rekel je namreč: »Poslušaj me Matjažtjažtjažtjaž!«

Matjažka pa je minila že vsa tesnoba. Nasmehnil se je in odgovoril kar razposajeno: »Kaj bi pa rad ti ptičičičičičičič?« Zdaj pa je ptič govoril že čisto razločno z glasom nekega Matjaževega sošolca. »Če hočeš potovati, se hitro odloči! Mi ptiči potujemo vsi k čudežnem jezeru.« »Kje je to jezero?« je vprašal Matjažek. Ko je to izgovoril, so se ptiči, kar jih je bilo, ščinkavci, vrabčki, liščki, senice, penice, taščice in vsi ostali, prav začudeno spogledali, češ, »kako more kaj tako neumnega vprašati?« Odgovorili so mu v zboru: »V gorah! Bi šel tja?« »Ja — bi!« je rekel Matjažek. Tedaj pa je še edino celo okno padlo z okvirom vred v sobo, zažvenketalo razbito po tleh, in...

... Matjažek se je zbudil. Bil je že večer in okno zaprto. Zunaj je sijal mesec, v sobi je v kotu gorela luč, v peči je po malem prasketal ogenj, pred posteljo je stala Matjažkova mati s skodelico gobove juhe, žlico in kosom kruha na večjem krožniku, ki je žvenketal, kadar je mati stresala Matjažka in mu prigovarjala: »Daj, no daj! Zbudi se in jej! Spiš lahko pozneje!« Okrog nog se ji je smukal črni domači maček.

Matjaž se je zdaj res zbudil, vzdignil kuštravo glavo in brez teka segel po izvrstni juhi. Zaspalo je vprašal, ali je res kje v gorah tisto čudno jezero, o katerem toliko govorjo. Mati je

rekla: »Dedek nam je pravil o njem. Tisto jezero vidijo samo včasih. Za nekaj ur se prikaže, potem se spet pogrezne. Vsak ga ne vidi in lepo je tako, da ga nobeden ne more pozabiti. Kdor pa pregloboko pogleda vanj, utone v njem in potem ga najdejo sredi skal, vendar nihče ne ve, da je pravzaprav utonil v jezeru, ker vode nikjer ni videti. Pa ti ne bom pravila več, ker že spiš. No, kar spi!«



Matjaž je res spet zaspal, mati ga je pokrila in odšla iz sobe. Na materinem mestu je ostal samo veliki črni muc, ki je skočil na znožje postelje, udobno legel in po malem predel in godel, skupaj in izmenoma z ognjem.

Matjažek je spal, vendar je vse videl. Maček ob znožju se je namreč začel napihovati, rasel je in se širil in širil. Začudno

pa se Matjažek ni zbal velikega mačka. Končno se je muc visoko vzdignil kakor človek in zamahnil s šapami, nato je prav nepričakovano odvrigel kožuh, ki je bil črn in mehak, in se odkril kakor majhen, bradat možic, oblečen kakor škrat, z brado in kاپico. Ta škrat je spregovoril s slovesnim glasom: »Jaz sem odposlanec slavnega čarovnika Abrakadabre. Še za nocojšnjo noč te vabim k jezeru v gorah.«

Matjažek je rekel: »Jaz bi šel.«

Tedaj je škrat čudno zrasel. Ogrnil je Matjažka s črno odejo — z lastnim bivšim kožuhom — zrasel tako velik kakor mama, vzdignil Matjažka iz postelje in ga nekoliko potisnil skozi okno. Kar na lepem.

Matjažek se je znašel v zraku in mesečini. Plašč mu je odpadel, ostal je v sami srajci in hlačicah, tak, kakor je ležal v postelji, vendar ga kljub mrazu zgodnje pomladi ni prav nič treslo. Pred njim je frfotalo in zvižgalo nekaj črnega, kakor ptič: »Fijufijufijufijufijufiju!« Matjažek je čutil, da mu tisto tam spredaj kaže pot in se je zagnjal za njim. Bilo je zelo lepo, gore in doline so se svetile, bile so polne srebrnobeke mesečine.

Matjažek se je čudno lahko zagnal čez gozd onkraj vasi, potem čez gorski greben s pastirskimi kočami in prišel na sredo visokih, golih gorskih vrhov. Tu pa je nenadoma izgubljal lahkoto in je padal. In zelo se je prestrašil, ko je videl, da pada na-

ravnost v veliko in deročo reko, ki je šumela skoraj tik pod enim vrhom in je doslej še nikoli ni opazil tako visoko v gorah. In Matjažku je bilo tesno pri srcu, ko je opazil, da bo padel v vodo. Tedaj je kdo ve odkod na reko priplavalo veliko drevo z eno samo zeleno vejo. Na veji je sedel ptič in čivkal: »Či-fučifu-čil!« Matjaž se je razveselil, ko je spoznal ptičjega prijatelja; poskusil se je prijeti za vejo in posrečilo se mu je. Voda je začela padati čez skale, kakor velik slap. Matjaž se je držal drevesa, ki ga je neslo dalje v zraku skoraj tako, kakor ga je prej neslo v vodi. Še ptiček je ostal mirno poleg njega na veji in po malem čivkal, potem ga je nadoma zmanjkalo - menda je odletel.

Tisto drevo z zeleno vejo je Matjažka mirno in rahlo odložilo sredi gorskih vrhov v zaprti, skalnati dolini, kjer se je na sredi bleščalo — prečudno modro in zeleno jezero. Drevo je varno pristalo — pa ne ob jezeru, temveč sredi gostega in košatega gozda, polnega velikanskih bukev, gabrov, hrastov, pa tudi borov in smrek. Nenadoma je bil dan — kakor svetel popoldan. Drevesa so sama mahala z dolgimi košatimi vejami in govorila med seboj z različnimi, povečini globokimi glasovi; zdelo se je, kakor da bi nekdo od daleč pel, Matjažek je natančno razločil glas mladega gabra, ki je bil višji, svetel, kakor da bi v daljavi pelo dekletce. Pri tem je

bleščeča svetla rosa padala z dreves in lepo zvenela: »Tink-tank-tonk-tink-tonk!« Slišati je bilo, kakor da bi s tankim lésenim kladivcem udarjal po uglašanih strunah.

Zdaj je Matjažku prišla naproti družina srn, srnjak-oče, srnamama in srnjaček-otroček. Fant je srnice vprašal — kakor da bi bila to najnavadnejša stvar na svetu: »Kako pa zdaj pridem do jezera?« Močni srnjak mu je res odgovoril s človeškim glasom:

»Kar najprej pojdi« —



»po tej poti« — je rekla lepa srna-mama,

»tja« — je rekel prisrčni srnjaček-mladiček s tankim glasom.

Matjaž je torej šel še malo po mahu na prav ozki poti in se po nekaj korakih znašel pred jezerom, kjer so rahli valčki pljuskali nad svetlim prodrom. Zelo je bil vesel. Sonce je sijalo, jezero je bilo prelepo, temnomodro in zeleno, očitno globoko, pa ne grozeče, temveč svetlo in prijazno. Bilo je precej veliko, ob

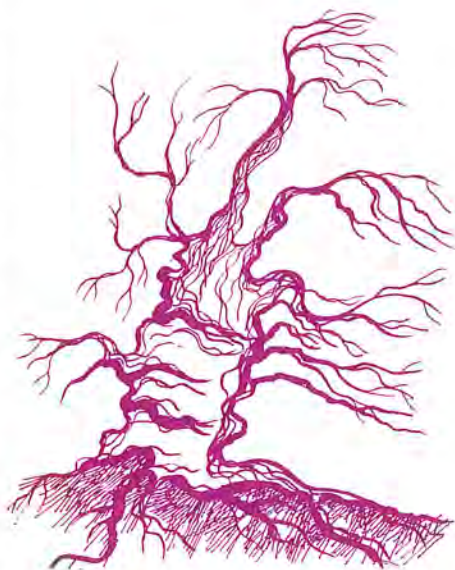
obali si videl nekaj zalivov, okrog njih košata drevesa, dalje na gladini se je svetlil otoček, kjer je med košatim drevjem molelo zidovje lepega gradu. Vendar — čudnega ni bilo ob tem jezeru prav nič, nič nenavadnega, samo zelo lepo je bilo. Drevesa so tukaj molčala in se samo rahlo pregibala v vetru kakor povsod drugod na svetu. Matjaž je zagledal čeden čolniček na bregu in stopil vanj. Tedaj se je samo od sebe razpelo drobno jadrce in čoln je precej hitro odbrzel po gladini. Matjažka ni bilo prav nič strah, mislil je, da bo kaj kmalu pri otočku. Valovi so šumljali, ribice so švigale, sonce je sijalo. Vse to je bilo prav lepo, pa spet nikakor ne posebno čudno. Tedaj je Matjaža čoln zanesel v osojen sklanat zaliv, kjer je ob vodi stalo visoko drevje. In zdaj se je čoln začel potapljati, tako da je fant hitro skočil na breg. Tu je tudi bilo lepo, vendar pa samotno, in Matjažka je postalo strah.

Tedaj je zagledal velik mogočen hrast, ki mu je ena veja molela naprej — tako kakor nos — in je desno in levo nad nosom kazal grčo kakor oči. In zdaj je Matjažek videl, da je bil v drevesu resničen obraz, ki je gledal, vihal nos in se pačil. Matjaž je vljudno potrkal na hrast in prosil pomoči. Hrast pa ga očitno ni hotel poslušati — obraz na drvesu se je molče pačil dalje. Matjažek je malo splezal po drvesu, krepko prijel za nos in

rekel: »Daj, pomagaj mi! Gotovo znaš!« Tedaj je hrast najprej kihnil: »ha-či!« potem je začel prav čudno veje vleči vase kakor polž roge, skorja se je spremenila v velik temen plašč in —

— in pred začudenim fantom je stal kakor hiša visok bradat mož z očali, visoko kučmo in temnim plaščem. To je bil končno čarovnik! Fant je presenečen obstal, veliki čarovnik ga je z eno roko rahlo zgrabil, z drugo roko pa — neznansko daleč segel v jezero in dolgi črni prst pomočil v vodo, nato še druge prste, zdaj tega, zdaj drugega. In pod dotikom teh dolgih črnih prstov so iz vode čudno hitro vstali lokvanji, beli in rahlo rožnati, prelepi, za dve dobri navadni mizi široki, veliki pa tako, da bi skrili človeka. To je bilo zdaj prav zares čudno. Valovi so zibali velikanske cvetove, ribice so švigale med njimi, beli ptički so prileteli in s čivkanjem frfotali okrog njih. Tedaj je velikan čarovnik spregovoril z glasom, ki je bil kakor rahel grom: »No, Matjažek, izberi si svoj lokvanj! Kateri cvet je tvoj?«

Fant ni nič premišljal, oprl se je na pol potopljeni čolniček in se zakadil naravnost proti nekemu prelepemu, velikemu belemu in rožnatemu lokvanju, ki mu je prav nasproti zibal na valovih. Ko je tako s čolničkom brzel, se mu je zdelo, da se mu velika cvetica odmika, in že se je zbal, da se mu bo čoln potopil, preden jo bo dosegel. Pa je le došel in stopil na velik list,



ki je bil močan kakor splav. Ko se je pa Matjažek z roko rahlo dotaknil velikanskega cveta, se je ta nenadoma odprl in —

— pred presenečenim fantom je stala lepa deklica v rožnatem oblačilcu in svetlih šolenčkih na drobnih nožicah. Imela je zlate lase in temne oči — bila je prav taka kakor Marjanca, s katero se je igral. Matjaž jo je prijel za roko, oba sta se močno odgnala od cveta in z rahlim, gibčnim, pa velikanskim skokom priletela na obrežje.

Tu je bilo obrežje prijazno, svetli grički so ga obdajali, na njivi so rasle rožice. Matjažek in Marjanca sta se prijela za roke, se zasmejala in se razposajeno zavrtela po trati tako kakor nikoli prej. Matjažek je opazil, da sta oba čudno lahka. Torej je odtrgal precej veliko vejo, jo položil na tla in nanjo posadil Marjanco, potem je sedel poleg

nje in z drugo, manjšo vejo veslal po zraku.

Resnično — večja je bila kakor zračni splav, manjša veja pa kakor veslo. Prav rahlo sta se dvignila v zrak in zdaj sta pod seboj res opazila marsikaj čudnega. Zračne postavice, prelepi moški in ženski palčki so se v plesu vrteli med drevjem, polhi in veverice so jih gledali iznad drevja, prepevali in se smejali s tankimi človeškimi glasovi. Voda v jezeru se je dvigala v prečudnih vrtincih, ki se pa vendarle niso zdeli nič nevarni. Spet drugod je prelepa modra voda bila vsa bela in penasta od srebrnih mehurčkov, ki so vstajali iz globine.



Matjažek je vprašal Marjanco: »Greva v grad na otoku?«

Prikimala je. Matjažek je drzno veslal po zraku z belo brezovo vejo. Tedaj je rekla Marjanca nepričakovano: »Au, čevelj me tišči!« In oba sta postajala težja in težja — še sreča, da sta pristala na obrežju, na svetli jasi blizu lepega otoka in svetlega gradu. Matjaža je razjezilo, da sta spet težka. Rekel je: »Ah, kaj! Sezuj se, pa bo!«

»Si ne upam,« je rekla Marjanca.

»Sitna si,« je rekel Matjaž.

»Lačna sem,« je rekla Marjanca.

»Zakaj le?« je vprašal Matjažek.

»Rada bi šla domov,« je cmeravo rekla Marjanca.

Matjažek ji je začel prigovarjati: »Daj no, daj, potrpi še! Saj je tu tako lepo in v gradu bova dobila vse, karkoli hočeš!«

Marjanca je samo molče odkimala. Matjažek jo je hotel spet posaditi na vejo, a zdaj sta bila oba težka in veja se ni hotela vzdigniti. Tedaj je Matjažek obupan prijel Marjanco za roko, da bi jo odvedel naravnost proti prelepemu modremu jezeru in belemu gradu na otoku. Nenedoma se mu je zdelo, da je grad vse bolj in bolj daleč in meglen, tema je zgrnila vso sliko in —

— Matjažek se je zbudil. Svetel dan je sijal skozi okno, tako da fant končno res ni videl, ali so vse bile sanje ali čudna čarovanja. Poskusil je spet zapreti oči in sanjati. To se mu seveda ni posrečilo, zato je spet odprl veke in pogledal. Pri srcu mu je bilo sladko in hudo — vse obenem.

V sobi ni bilo prav nikogar, tudi maček je šel na vsakdanji jutranji sprehod. Tedaj je v sobo stopila mati in z njo Marjanca, ki mu je prinesla šop lepih rožic, belega teloha in šmarnic, ki so sladko dišale.

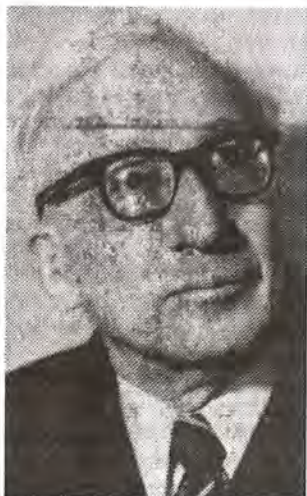
Marjanca se je smejala in se gla Matjažku v roko. Potem pa je sedla poleg postelje, prav veselo klepetala z bolnim fantkom in s temnimi ljubimi očesi pogledovala zdaj njega, zdaj mamo, ki se je smehljala, ko jo je poslušala. Matjažek si je mislil pri sebi, da je bila tista Marjanca iz sanj sicer čudno lepa, da pa je ta resnična deklica dosti bolj vesela in kratkočasna — sploh pa nič manj prikupna. In skoraj nič več mu ni bilo žal, da

je zgrešil pot k belemu gradu na čudnem jezeru.

Tisti dan ni Matjažek rekel nič. Šele dosti pozneje, ko je bil spet zdrav in vesel, je povedal mami in Marjanci, kako je tisto noč romal po zraku do gora.

Vendar mu je ostala želja po skrivnostnem jezeru v gorah. In mogoče je res še poznaje našel kakšnega ptička, ki mu je pokazal pravo pot. Tega res ne vem. Nisem ga več videl, zato ga nisem mogel vprašati.

BRANKO RUDOLF



Ni se mogel več razveseliti »Zlate ribice« v lanski zadnji številki Galeba. Konec aprila, ko je njegova pravljica šla v tisk, je v Mariboru prenehalo biti plemenito srce Branka Rudolfa, vsestransko izobraženega pisatelja in pesnika, izvedenca v svetovni književnosti, umetniškega in gledališkega kritika, publicista in strogega, a pravičnega profesorja, ki je med službovanjem v Celju, Novem Mestu in Mariboru, ostal svojim učencem vedno v lepem spominu.

Branko Rudolf je bil predvsem pesnik, lirik. Mnogo svojih stvaritev je posvetil mladini, kateri se je priljubil z vedrimi pesmicami, pravljicami in povestmi. Dolga leta je bil tudi sodelavec revije Galeb, preko katere so ga spoznali tudi naši šolarji.

Omahnilo je pero človeka, ki je v 83 letih dolgega življenja, prizadevno posvetil vse svoje sile pomembnemu delu na področju besedne umetnosti. Za njim je zazevala velika praznina, ki je ne bo lahko izpolniti.

L. A.



Marinka Pertot

RAZMIŠLJANJE O POMENU IN USODI GOZDA

Sprehajala sem se po gozdu. V roki sem nosila gobarsko košarico, vendar nisem kaj prida stikala okrog. Veličina gozda me je prevzela. Zazrla sem se v mogočne hraste in pomislila, da so nastali in se razvili le z energijo sonca. Rastline imajo namreč sposobnost, da uporabljajo sončno energijo v procesih fotosinteze in dihanja in s tem tvorijo iz preprostih spojin zapletene organske spojine. Saj proizvajajo kisik, ki je neobhodno potreben za življenje na naši zemlji. Najrazličnejše organizme oskrbujejo s hrano, človeku dajejo surovine za neštete vrste industrije in ne nazadnje predstavljajo tudi energetski vir. Čeprav manj vidna, vendar nenadomestljiva je tudi njihova funkcija v uravnavanju ravnotežja v življenju na zemlji. Saj imajo gozdovi velik vpliv na ohranjanje klime in rodovitnosti tal ter na upočasnitev odтока vode, kar preprečuje katastrofalne usode in poplave.



deti moramo, da je zrasla tamkajšnja bujna rastlinska odeja na izredno revnih, skoraj nerodovitnih tleh. Zato pomeni krčenje večjih gozdnih površin tudi njihovo popolno uničenje, saj se gozd ne bo mogel več spontano obnoviti. Gole površine, ki so izpostavljene naglemu odnašanju prsti, pa se bodo spremenile v puščavo.

Pri nas je slika drugačna, čeprav nič manj zaskrbljujoča. Ko opazujemo stare fotografije golega tržaškega Krasa, se nam zdi neverjetno, da se je pokrajina v povojnem času tako spremenila. Zaraščanje kraške gmajne, oziroma napredovanje gozda je tako hitro, da postaja gola gmajna že prava redkost. Strokovnjaki so celo izračunali, da bo gmajna po letu 2000 celo izgini-la. Pojav širjenja gozdnih površin beležimo v vseh industrijaliziranih državah. Razcvet industrije je zvalil ljudi v mesta. Opuščeno orno zemljo in pašnike je prerasel gozd. Vendar prav nekontrolirani porast industrije, ki je v preteklosti omogočil širjenje gozdnih površin, nam dan na dan zastruplja zrak, zemljo in vodo. Gozdovi vse Evrope kažejo vidne znake zastrupitve in ponekod umirajo kar v velikem obsegu. Smrt gozda pa pomeni tudi smrt človeka in vsega živga.



Gozdovi so pravi simbol življenja in vendar je njihov obstoj danes močno ogrožen. V tropskem območju, kjer je podnebje za rastlinstvo izredno ugodno in se je neverjetno razbohotilo, je človek v svoji požrešnosti in s pretiranim hlastanjem po za-služku nevarno prizadel tropski gozd. Ve-



Ivan Furlanič

ODLIČNI ŠPORTNI USPEHI

V predolimpijskem letu se vrstijo razna športna tekmovanja kot na tekočem traku. Športniki in športnice se vneto pripravljajo za olimpijske igre v Seulu, v Južni

koreji. Preden na kratko omenimo nekatere velike športne prireditve, med katere nedvomno spada tudi naša uspešna osnovnošolska olimpiada v priredbi Športne šole



Vse slike so z 9. osnovnošolske olimpiade.



vsako leto konec maja, ne smemo pozabiti na naše slovenske športnike, ki so tudi v letošnji sezoni dosegli nekaj odličnih uspehov. Najprej moramo omeniti državni naslov mlade jadralka tržaškega pomorskega kluba "Sirene" Arianne Bogatec, ki je v Tarrantu izbojevala članski naslov v razredu "evropa". To pa ni edini letošnji velik uspeh komaj 17-letne jadralka, saj je prej na evropskem prvenstvu v Franciji osvojila bronasto medaljo. Dobro poznani in priznani kotalkar Samo Kokorovec je tudi v letošnji sezoni s prepričljivo zmago na evropskem prvenstvu v Palermu dokazal, da je med najboljšimi v Evropi. To pot je bil najboljši z nastopoma v kratkem in dolgem programu in izdatno pripomogel k ekipni zmagi Italije.

Na državnem prvenstvu v miniodbojki v Cuneu je trojka društva "Bor Friulexport" prepričljivo osvojila državni naslov med 48 trojkami iz vse Italije. Mlade borovke so v vseh 8 nastopih zmagale in prepustile nasprotnicam le en niz, kar najbolj zgovorno govori o njihovi premoči v tej konkurenci. Na spodbudnem šestnajstem mestu je bil na istem tekmovanju goriški Dom Agorest.

Košarkarji in košarkašice so imeli letos številna tekmovanja. Na evropskem prvenstvu v Atenah je članska reprezentanca Jugoslavije osvojila bronasto kolajno in bi lahko iztržila še kaj več, pa čeprav je kar dvakrat izgubila z novimi in presenetljivimi prvaki Grki. Na 3. mladinskem košarkarskem prvenstvu v Bormiu je Jugoslavija še enkrat dokazala, da ima neizčrpen vir mladih in izredno nadarjenih košarkarjev. Jugoslovani so dvakrat premagali dvakratne

svetovne prvake, igralce ZDA, in brez poraza osvojili svetovni naslov. K temu velikemu uspehu moramo dodati še en evropski naslov kadetov.

Pred kratkim se je zaključilo evropsko prvenstvo članic v Španiji in Jugoslavija je bila odlična druga za nepremagljivimi zastopnicami Sovjetske zveze. Če k tem uspehom dodamo še zlato kolajni na univerzijadi v Zagrebu, je letošnja bera odličij v mednarodni areni res enkratna in še toliko bolj spodbudna.

Za prijetno presenečenje so v Zagrebu poskrbeli tudi domači odbojkarji, ki so se okinčali z zlato kolajno. Mlada jugoslovanska odbojcarska reprezentanca je tokrat pokazala odlično igro in mlada perspektivna vrsta ima lepe možnosti, da se uveljavi tudi na drugih večjih mednarodnih tekmovanjih.



Na koncu naj omenimo še svetovno atletsko prvenstvo v Rimu, kjer so se zbrali atleti in atletinje iz 167 držav. Bržkone je bilo tudi najbolj kakovostno atletsko tekmovanje doslej. Izboljšana sta bila dva svetovna rekorda in vrsta celinskih, za Evropo nove 3 najboljše znamke in ena izenačena. Zelo redke so bile discipline, v katerih ni bilo novega rekorda prvenstev. Tudi to pot je Vzhodna Nemčija dokazala z 10 zlatimi, 11 srebrnimi in 10 bronastimi odličji, da ima v kraljici športov najboljšo reprezentanco na svetu. Italijani se niso izkazali samo kot dobri organizatorji in gostitelji, temveč tudi kot tekmovalci, saj je bila bera izredno spodbudna: 2 zlati, 2 srebrni in 2 bronasti medalji.

Ribe, galebi in pes

Sonce je svetilo z neba. Ribe so plavale po morju sem in tja, plavale so proti gladini, naprej in navzgor.

Galebi so plavali po zraku. Z višine so zagledali ribe in ribice, čisto pod morskó gladino so bile. Zaslástili so se, že so upali, da jim bodo ribe in ribice za južino. Drug za drugim so se spuščali niže in vse niže, do morja.

Pes, ki je bil na obali, je galebe zavohal in zagledal. Tudi pes se je zaslástil — tokrat mu ne bo ušla južina! Slišal je, kako so galebje peruti rezale zrak. Slišal je, kako so galebji kljuni vznemirjali vodo, kapljice so pršele na vse strani.

Dvignil je smrček, zavohal je divjad, z očmi je gledal po plenu, no, in tudi dlaka se mu je od poželenja naježila.

In že se je spustil v tek za galebi. Tekal je sem in tja in lajal, ko neumen je lajal.

Galebi pa nič. Ko puščice so priletavali nad morjem, zasajali so kljune v vodo — ribe in ribice pa jih seveda niso čakale in ne pričakale — spustile so se globlje v morje.

Galebi so ostali praznih kljunov — tako bi mogli reči za ptiče.

Pes je ostal praznih šap — tako bi pač mogli reči za pse.

Ribe in ribice pa so si tokrat rešile kožo — mi pa upamo, da jih ni pričakal v globini morja kakšen požrešen morskí som!



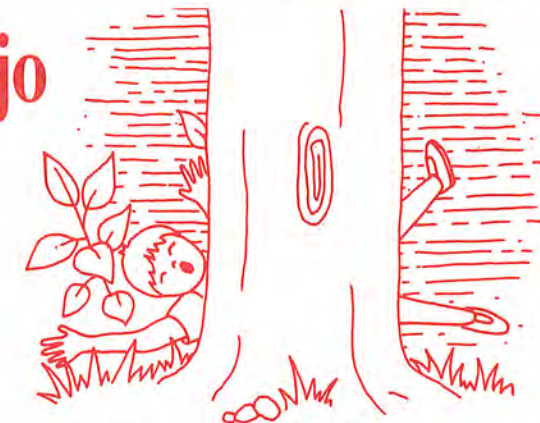
Otroci se igrajo

Hojla — igra!
Nas je pet,
mi otroci
in pa ded.

Kdo bo miška?
Kdo bo muc?
Jur sosedov,
naš Štefuc.

Miška ci-ci,
teci! Prav!
Mucek teci,
mrmrjav!

Miška teče,
muc za njo,
kar naravnost
za drevo,



od drevesa
do kopriv —
joj, to peče —
kdo je kriv?

Miška šepa,
muc krevkja,
ta je lepa —
ha, ha, ha!

SLIKAR

Danes je pri nas razstava
cele zbirke pedenslik.
Vrata, stene in oprava —
vse je polno pack in pik.

Pedenjped je po kosilu
kar brez platna in palete,
s prstom, zmóčenim v črnilu,
upodobil tri portrete:

pedenjočka, pedenjmamo,
zraven njiju pa, seveda,
višjega za celo ramo,
tudi sebe, Pedenjpeda.

Vendar je hudo minljiva
takšnale slikarska slava.
Očka mnenja ne prikriva:
nič kaj všeč mu ni razstava.

Prav veliko ne preudarja,
kratek je in jedernat.
Samozvanega slikarja
pri tej priči pošlje spat.





Lojze Abram

Tri lepa šolska glasila

Nekatere naše slovenske osnovne šole nadaljujejo s hvalevrednim izročilom izdajanja šolskih glasil, ki poleg dela pri vsakodnevem šolskem pouku zahtevajo veliko prizadevanje učiteljc in polno sodelovanje samih šolarjev, za kar je treba nemalo truda in časa. Na nekaterih šolah svoja glasila izdajajo kolikor toliko redno, drugod pa občasno, ali vsaj enkrat letno, v največje veselje ustvarjalcev in zadoščenje mentorjev.

Ob koncu minulega šolskega leta sem dobil kar tri šolska glasila, o katerih velja napisati nekaj pohvalnih besed.



Naj kot prvo omenim glasilo osnovne šole »Karel Destovnik Kajuh« iz Gropade, MALA GAJA, ki izhaja redno v dveh številkah letno. Pred seboj imam drugo številko 11. letnika, za katero je naslovno stran narisala Katerina Kalc, ki v tem šolskem letu obiskuje že nižjo srednjo šolo. Druga številka MALE GAJE je v glavnem posvečena poletju in počitnicam, saj je izšla malo pred koncem šolskega leta. Ne manjka pa drugih spisov in prispevkov. Učenci so se pridno razpisali o svojem domačem kraju in delu na domu. Največ prispevkov pa je posvečenih pomembni obletnici na Padričah in v Gropadi: 20 let Sortnega združenja »Gaja«. Ti prispevki, ki so jih v glavnem napisali učenci prvih dveh razredov, so opremljeni tudi s fotografijami o velikem praznovanju.

Lep je skupen spis o obisku na uredništvu Primorskega dnevnika, zelo prikupni pa so spisi o šolski dejavnosti in prireditvah, od pustovanja in praznovanja Prešernovega dne, do zaželjenega spomladanskega sprehoda, podeljevanja bralnih značk in izleta v Benetke. Na vseh 40 straneh MALE GAJE ne manjka izvornih risb, ki so jih izdelali vsi učenci.

Drugo tako glasilo, ki izhaja vsaj enkrat letno, je VESELI ŽIV ŽAV, ki ga s pomočjo učiteljic zelo lepo urejajo učenci slovenske osnovne šole »Pinko Tomažič« v Trebčah. VESELI ŽIV ŽAV že v uvodu pove, da je ta živ žav iz leta v leto vedno manj vesel, ker se slovenski šoli v Trebčah obetajo težki časi. Za prihodnje šolsko leto 1987-88 se v prvi razred ni vpisal noben učenec. Žal, tako je stanje, ki ne obeta nič dobrega.



Kljub vsemu so učenci trebenske šole v lanskem šolskem letu imeli plodno leto in so pridno delali. Poleg šolskih obveznosti so pripravili še razne prireditve, sodelovali na proslavi 40-letnice odkritja vaškega spomenika in bili na raznih obiskih in izletih.

Na 32 straneh VESELEGA ŽIV ŽAVA se vrstijo razni spisi in opisi prvih šolskih dni, o sodelovanju na spominskih proslavah, o pripravah božičnice in proslave slovenskega kulturnega praznika. Najbolj zanimivi so prispevki o obiskih v Kraški mlekarni in gledaliških predstav ter o pobudah za varstvo narave, ki so bile povezane z znanim kraškim sprehodom proti lokaciji sinhrotrota. Privlačni so prispevki v narečju, ki so jih trebenski učenci napisali za natečaj »Moja vas«. Strani svojega glasila so otroci iz Trebč napolnili še z risbami, se spomnili stoletnega jubileja vaščanke Viktorije Čuk, zadnje strani glasila pa so opremlili s fotografijami o delu na šoli in izletih.

V oceno sem dobil tudi glasilo POD GRADOM, ki so ga s skupnimi močmi izdali učenci osnovnih šol »Josip Jurčič« v Devinu in »Karel Štrekelj« v Sesljanu.

Glasilo POD GRADOM se predstavi z lepo risbo na platnici, ki ponazoruje otroke v kolu okrog tabornega ognja. Žal, nikjer ni

napisano, kdo je risbo izdelal in niti ni navedbe številke in letnika. Značilnost glasila devinskih in sesljanskih šolarjev je v tem, da so vsi spisi objavljeni v originalu, se pravi v rokopisu, kar prispeva k raznolikosti in pestrosti celotne publikacije. Spisi so prikupni in zanimivi in seveda obravnavajo različne dogodke in trenutke otroškega življenja doma in v šoli. Nekoliko moti neurenost prispevkov, predvsem na zadnjih straneh, kjer opisu o prvih znakih pomladi Majde Pernarčič sledita prispevka z zimsko tematiko, ki sta ga napisali Martina L. in Arijana Bravin. Skladnejša ureditev bi nedvomno pripomogla k lepši obliki samega glasila, zlasti če bi vsakemu prispevku sledil poln podpis avtorja z navedbo razreda in šole, ker gre za skupno publikacijo obeh šol.

Izid glasila POD GRADOM je treba vsekakor pozdraviti in pohvaliti vse, ki so s svojim spisi polnimi otroške radoživnosti sodelovali in se trudili z izdajo glasila. Zaželeli si je samo, da bi se čimprej še na kaki šoli pojavilo novo šolsko glasilo. Prepričan sem, da bi učenci radi sodelovali v svojo zabavo, zadoščenje učiteljicam in veselje staršem.





Marij Čuk

Začnimo z dobro knjigo

Da ne bi pozabili na poletje! Kajti znova se je začelo, novo šolsko leto, namreč. Kot da ne bi vedeli, boste rekli! Kot da nismo že kupili novih torb s pisanimi risbami, kot da še nismo pisali svojih imen na zvezke! Kljub vsemu temu pa vas bom tudi letos nadlegoval. Upam, da knjige niso nadloga in da od časa do časa pridejo tudi prav, zato bom vztrajno nadaljeval s svojimi nasveti. Morebiti pa bi se znal kdo izmed vas tudi okoristiti, z nasveti namreč.

tudi italijanska TV. Govorim o **BRATOVŠČINI SINJEGA GALEBA** pisatelja **Toneta Seliskarja**. Če ne drugega, ste o tej mladinski povesti vsaj slišali. To je živa pripoved o življenju, bratovščina pa je ves čas zaverovana v zmago pravice. Nič ne bom naprej razkrival, povedal bom le, da v knjigi (letos je izšla pri Mladinski knjigi v Ljubljani) lahko dobite še eno povest tega znamenitega slovenskega pisatelja. Naslovljena je **RUDI**. Tudi ta zgodba je polna dogodkov, junakovih spoznanj in odločitev; kljub razočaranjem želi junak uspeti in spozna, da je to mogoče z znanjem in delom.

V teh zapiskih nismo nikoli pozabili na najmlajše, take, ki se komaj odpravljajo na ogledovanje prvih razredov osnovne šole. Za njih sem izbral knjigo **Otona Župančiča**.



Ker je šolsko leto šele na začetku, začnimo z enim najbolj znanih in priljubljenih slovenskih mladinskih del. Gre za tako knjigo, ki je bila prevedena v številne jezike in po kateri so posneli televizijske nadaljevanke. Tako serijo je po ekranu oddajala



Kaj o tem slovenskem pesniku ste najbrž slišali že v vrtcu, saj je nepojmljivo, da ne bi česa zapeli o Cicibanu, Lenki itd. To so pesmi, ki jih znajo na pamet otroci in odrasli, prijetne so in duhovite, polne življenj-

ske radoživosti, predsem pa odlično napisane.

Naj bo za prvič dovolj, saj ste nemara še vsi utrujeni od morja, planin, sonca in poletnih iger...

Smiljan Samec

Ilustr. Erika Košuta

Naši zajčki v beli srajčki se na soncu grejejo, vtem ko mucka še dremucka na dvorišču pod klopo.

Tudi putko z rdečo rutko greje pomladanski dan, petelinček potepinček pa caplja čez vrt prostran.

še čebela priletela danes na obisk je k nam, a pozneje še hitreje odbrenčala je drugam.

Droben ptiček na grmiček tudi je prigostolel, Mižek pa kot živ hudiček je za njim brž odbrzel.

Skratka: vse je oživelo, saj minil je zimski hlad. Ko še cvetje bo vzcvetelo, tu res prava bo pomlad.

ZA HIŠO



SKRIVALNICA

Joj,
kako smo zadnjič
našo Natašo iskali!
Kje vse nismo bili,
česa vsega nismo premetali!
Pogledali smo pod mizo,
iskali pod stoli,
brskali v omari
in vse naokoli.
Nje pa nikjer!

Če je še nekaj časa
ne bi bilo,
verjemite,
bilo bi hudo,
ker bi nam popustili
živci,
lahko bi nastal še
prepir,
saj končno smo bili
le mi krivci!
Pa nas je Nataša
rešila.
Pravite,
kam se je skrila?
Tako vam povem.
Z rokami si je
očke pokrila
in v temo se nam skrila.
Resnično,
nikoli je ne bi našli,
če se ne bi sama —
odkrila!



**DRUŠTVO SLOVENCEV MILJSKE OBČI-
NE** je pred koncem šolskega leta 1986-87
razpisalo natečaj za spise in risbe na
temo: **CERKVE IN VERSKO ŽIVLJENJE V
SPOMINU NAŠIH LJUDI IN DANES**. Nateča-
ja se je udeležilo veliko število učencev
miljske celodnevne osnovne šole z zani-
mivimi spisi in lepimi risbami. Štiri najboljše
spise smo izbrali za objavo.

CERKVE IN VERSKO ŽIVLJENJE V SPOMINU NAŠIH LJUDI IN DANES

Sveta Barbara je zaščitnica ognja. Ker je bilo pri Korošcih mnogo kamnolomov, v katerih so rabili smodnik in razstrelivo, so kamnarji verjetno postavili kapelico in jo posvetili sveti Barbari, da jih obvaruje pred hudim.

Kapelico so povečali. Srednjeveške zidove so podaljšali in naredili nov vhod. Iz zakristije pa so uredili prezbitერიj. V cerkvi je tudi stara slika na lesu iz leta 1674, ki jo je naslikal ali podaril neki Korošec.

Cerkev je prvotno pripadala župniji v Ospu. Ljudje s Korošcev so hodili k maši v Osp in celo k polnočnici. Župniku se je to zdelo lepo in je kar s prižnice pozval druge vernike, naj odstopijo mesta v klopih tistim s Korošcev, ker so utrujeni od dolge poti.

Meni je ta cerkev zelo blizu, ker sem se v njej obhajal in zato rad hodim tja. Kmalu se bom tudi tam birmal.

Znotraj obzidja miljskega gradu je lepa cerkev z velikim dvoriščem. Zgrajena je bila leta 1300 in je posvečena sv. Frančišku. Njena notranjost je zelo spokojna in tam se prav lepo zbereš. Ob cerkvi je bil tudi samostan. Zvedel sem, da so pri popravilih odkrili izkopenine iz rimskih časov.

Od starih verskih navad me je najbolj pritegnilo slavlje na veliko soboto. Oče je, kot poglavar družine, prinesel k mizi velike oblate, jih prelomil in vsakemu članu družine podaril košček. Ta običaj naj bi pred-



stavljal zadnjo večerjo. Zvedel sem tudi, da so na ta večer nosili v cerkev blagoslavljen ogenj, oziroma žerjavico, ki so jo nosili od hiše do hiše, gospodinje pa so morale paziti, da ogenj ne ugasne med letom. Ta običaj naj bi predstavljal gorečo vero.

Daniel Mondo
4. r. (1986-87)
ČOŠ MILJE

Opisala bom cerkev, ljudi in versko življenje na Plavjah. Ta kraj je blizu moje vasi, a je sedaj na drugi strani meje.

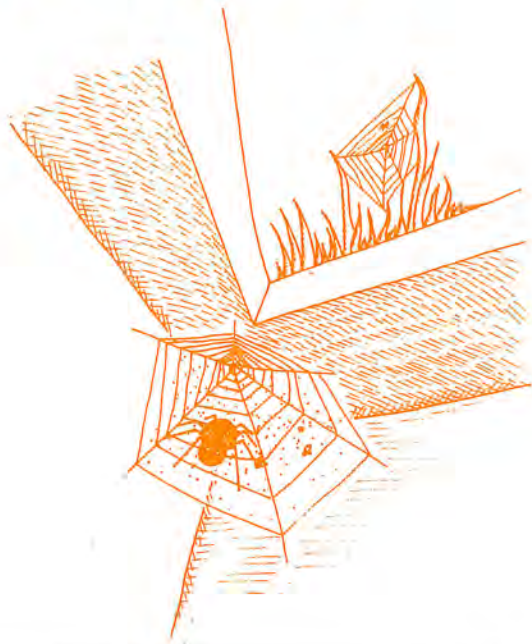
Cerkev so zgradili vaščani. Ko je bila naša dežela pod Avstrijo, ni bilo velikih denarnih sredstev. Duhovnik si je prevzel vse breme in težave. Pomagal je celo pri nakupu materiala: kamna, peska in apna. Do tedaj so morali vaščani hoditi k maši v cerkve, ki so bile precej oddaljene. Novo so posvetili sv. Roku in sv. Luciji.

Vaščan Skorje, ki je bil cerkovnik na Sveti Gori, je od tam pritoril lesen oltar. Z vlakom ga je pripeljal do Trsta, potem pa z vozičkom na Plavje. Na Telovo so postavljali oltarje zunaj cerkve. Enega so postavili pred cerkev, enega pred Cirilovo trgovino, enega pri Kocijančičevih, enega pa nad pilom. Pil je služil kot nabiralnik za denar. Enkrat na teden je duhovnik odprl pil in pobral denar, ki ga je potem potrosil za razne cerkvene potrebe. Na Telovo je bila velika procesija. Duhovnik in vaščani so poklekali pred vsakim oltarjem, duhovnik

DVA PAJKA

**Pajek Pepe
v črnem kotu
v črni mreži spi.
Vsako uro
tristo žrtev
v mrežo nalovi.**

**A na vrtu
Pajek Miha
svojo tanko
mrežo niha,
pesmice lovi,
ki jih slavček
žvrgoli
vsako noč
opolnoči...**



je bral mašo, pevski zbor pa je prepeval razne pobožne pesmi. V procesiji med enim in drugim oltarjem pa je godba igrala razne koračnice. Pevce in godbo so učili razni pevovodje: Mahnič, Fabriš in župnik Malalan. Čeprav je bilo prepovedano, so tudi v času fašizma peli slovenske pesmi. Župnik Malalan je gospoda Guština Brajnika napotil v Trst, da se je tam učil igrati klavir in orgle. Potem je Brajnik učil našega soseda Vladimira Elerja igrati na trobento. Po pripovedovanju ljudi je Vladimir Eler hitro opravil vsa dela in komaj čakal večera, da je šel v gostilno pri Čoku, kjer je vadil. Kadar je bil prost, je vadil doma. Igranje na trobento mu je prišlo prav tudi kasneje. Med drugo svetovno vojno je z drugimi godbeniki razveseljeval partizane.

Cerkve na Plavjah ne znam dobro opisati, ker je sedaj na drugi strani meje, zato nimam priložnosti, da bi večkrat tja hodila.



Sosed mi jo je opisal. Povedal je, da je cerkev, kot vsaka, v srcu domačinov. Zelo lepa je slika nad oltarjem. Naslikal jo je France Hrovatin Erminio.

Naša cerkev je danes v Žavljah. Je moderna in jo pozimi ogrevajo, poleti pa je v njeni notranjosti hladno. Vanjo hodi malo ljudi, ker jih privabljajo druge, posvetne stvari. Nekoč je bila cerkev kraj, kjer so se ljudje srečevali in spoznavali.

Mirna Viola
5. r. (1986-87)
COŠ MILJE

Ljudje z Elerjev in Korošcev so skupno zgradili kapelico blizu gradišča. Približno pred sto leti so jo povečali in spremenili v cerkvico. Cerkvica je bila posvečena dveh svetnikoma: sv. Simonu, zavetniku Elerjev, in sv. Barbari, zavetnici Korošcev. Obletnico posvetitve cerkvice, opasilo, so praznovali na drugo nedeljo avgusta. Za to priložnost so okrasili vhodna vrata z zelenjem in sončnicami. Na ta dan je bila velika, peta maša z ofrom. Tedaj so se verniki postavili v vrsto, šli mimo oltarja ter poljubljali Jezusovo podobo, ki jo je imel duhovnik. Vsakdo je tudi nekaj daroval. Za praznik se je v cerkvici zbralo mnogo vernikov. Ob tej priložnosti so povabili slovenski zbor s Plavij, da je pel v cerkvi. Druge praznike so redko praznovali, ker ni bilo slovenskih duhovnikov.

Za veliko noč so se praznovanja začela že tri dni pred praznikom. Na oknih vsake hiše so zvečer prižgali po eno svečo. Zadnji dan je bil ves Čuk razsvetljen, saj so ljudje prižgali na prostem sveče v obliki križa, da so ga videli po vseh Miljah. Na veliko soboto zvečer je bil blagoslov. Tedaj so gospodinje pripravile cule in vanje dale pince, sol in jajca, ki so jih kokoši znesle na dan sv. Beneditka. Otroci so potem s culami šli v cerkev po blagoslov. Te dobrote so mamice potem postavile na mizo na veliko noč.

Slovenski duhovnik je maševal v več vaseh. Tako je bila maša pri Korošcih vsak torek. Po maši so se zbrali otroci pri verouku. Nedeljska maša je bila enkrat na mesec. Med vojno pa je prišel duhovnik iz Slovenije, ki je redno maševal vsako nedeljo. Maša je bila v latinščini, pridiga in petje pa v slovenščini.

Babice se rade spominjajo duhovnika Malalana, ki je imel visok in odmevajoč glas. Pravile so, da so med pridigo odpirali cerkvena vrata, da so ga slišali daleč naokrog. Organistka je bila Alojzija Tul. Vodi-

la je cerkveno petje in pomagala duhovniku pri poučevanju verouka. Korošci so imeli starešino Jožefa Korošca in cerkovnika Matijo Mercandela. Ta je zvonil trikrat dnevno: zjutraj zdravo Marijo, poldne in večernico zvečer.

Cerkvico zdaj postopoma obnavljajo. Med zadnjimi popravili so odkrili, da je slika, ki prikazuje Marijo z Jezusom, sv. Simonom in sv. Barbaro, iz leta 1647. To odkritje je zelo pomembno, ker priča, da je pil iz 17. stoletja.

Alessandra Fontanot
5. r. (1986-87)
COŠ MILJE

Kraj Hrastovlje leži 18 kilometrov vzhodno od Kopra. Nad vasjo stoji romarska cerkvica iz 12. ali 13. stoletja. Cerkvica je posvečena sv. Trojici. Okrog cerkve se dviga visoko obzidje tabra, ki so ga zgradili za obrambo proti Turkom. Ljudje so se za obzidjem branili proti nevernikom, jih obmetavali s kamni in polivali z vrelo vodo. Cerkvica v Hrastovljah je eden najpomembnejših kulturno zgodovinskih spomenikov v Sloveniji. Znamenite so freske v cerkvici, ki jih je naslikal Janez iz Kostva v 15. stoletju. Freske pokrivajo vse notranje stene in strop. Najznamenitejša freska je »Mrtvaški ples« iz leta 1490, ki na veder način pripoveduje o minljivosti človeškega življenja. V Mrtvaškem plesu smrt ne izbira med bogatimi in revnimi. Vsi pridejo ob svojem času na vrsto k botri »Matildi«.



V cerkvici sv. Trojice v Hrastovljah opravljajo nedeljske maše in druge obrede, krste, poroke in drugo Cerkvica pa je obenem tudi muzej. Fresko »Mrtvaški ples« si ogledujejo turisti in strokovnjaki, ki prihajajo z vseh koncev sveta.



GALEB je spet poletel!
Letos stopa v svoj 34. letnik rednega izhajanja s trdim namenom, da vam v teku šolskega leta za pouk in zabavo vsak mesec posreduje vedno nekaj novega iz bogate zakladnice slovenske mladinske književnosti. Na svoj račun bodo prišli tudi najmlajši, prvo- in drugošolčki, ki bodo na Galebovih straneh našli nekaj zase. Zanje bo

Galeb, poleg krajših sestankov, objavljala lažje zanke in uganke, z reševanjem katerih lahko najmlajši računajo na kakšno nagrado. Letošnji novosti zanje pa sta prepogljivka, na zadnji strani pa lahka igrlica.

Računam, da se boste vsi šolarji naročili na Galeb in si tako zagotovili vse številke do konca šolskega leta. Vsi naročniki bodo dobili dopisniko, kajti nisem pozabil na nagradno žrebanje z bogatimi nagradami.

Sežite torej po Galebu, strošek ni velik. Prebirali boste zanimivo in privlačno revijo, ki nam bo doma v zabavo, v šoli pa v pouk. Dobili ste že Galebov šolski dnevnik, ki so vam ga darovali slovenski denarni zavodi v Italiji ob priliki dneva varčevanja, sedaj se naročite še na Galeb. Ne bo vam žal.

Še priporočilo dopisnikom. Pridno pišite za Galeb. Objavljal bom vsa vaša pisma. Potrudite se, da bo Galeb še bolj zanimiv in pester.

UREDNIK

Meseca maja so bile šmarnice in ljudje so častili in prosili mater Božjo za dobro letino, za obilico dežja, za zdravje v družini in podobno. Za velikonočne praznike so ljudje nosili v cerkev blagoslavljat, kar so imeli, ker v starih časih ni bilo blaginje, kot jo poznamo danes. Včasih so v vas prišli misijonarji, ki so vabili ljudi v cerkev. Ob hudih sušnih letih so se vaščani zbirali v procesijah in prosili za dež, da ne bi ljudje in živina pomrli. V procesijo so šli tudi tedaj, ko je pestila kuga, ali so kobilice pustile naše kraje. Ljudstvo se je vedno zatekalo v cerkev in iskalo pomoči. Ob velikih praznikih so bile procesije po vasi in ljudje so nosili cerkvene prapore in zveznike. Okna so bila okrašena s cveticami in lučkami. Na vhodnih vratih vsake hiše je visele vejica brina. Tedaj so se vaščani oblekli v praznično obleko in bili so veseli.

Martina Colombin
4. r. (1986-87)
COŠ MILJE

MORJE IN VALOVI

Kako lepo je opazovati morje in morske valove.

Pred nekaj tedni sem bil s starši v Dalmaciji. Potovali smo z avtom ob dalmatinski obali in prišli do Ulcinja, na skrajnem južnem robu Dalmacije, blizu albanske meje. Potovali smo več dni. Tako sem si ogledal vso obalo. Sinje Jadransko morje,

valovi in valovi, pripekajoče sonce, jadrnica zraven jadrnice, galebi vsepovsod visoko nad obalo, otoki, majhni in veliki, skalnata, a ponekod tudi peščena obala in voda, čista, prosojna, v kateri je mrgolelo majhnih ribic.

Matija Colja
4. r. (1986-87)
OŠ »K. Širok«
DONADONI

JADRANSKO MORJE

Zelo rada hodim k morju. Všeč mi je na plaži, kjer se otroci veselo igrajo in čofotajo v nizki vodi, nabirajo kamenčke in jih lučajo v morje. Nekateri radi plavajo, nekateri pa se radi sončijo. Najmlajši se igrajo s svojimi mamicami, opazujejo ribice, nabirajo školjke.

Na obali je lepo opazovati, kako sonce zahaja in kako zadnji sončni žarki razsvetljujejo valove. Včasih pa nas morje lahko tudi prestraši, ko se razburka in valovi butajo ob čeri.

Lepo je poletiti, kadar se sončimo. Lepo je spomladi, kadar se sprehajamo ob morski obali. Lepo je jeseni, kadar morje postane valovito. Lepo je pozimi, kadar je morje razburkano. Vse te spremembe se vedno zelo rada opazovala z okna svoje sobe.

Martina Flego
4. r. (1986-87)
OŠ »K. Širok«
DONADONI



tris

V	A	L
A		
L		

	V	
V	A	L
	L	

		V
		A
V	A	L

Razporedi spodnje besede v tri magične like.

ATA - ERA - IVO
LAS - LEV - OLE

UGANKE IN ZANKE

linotipija

				O			
				S			
				T			
				A			
				N			
				E			
				K			

2 ČRKI: AH - IK - IN - ON - VI

3 ČRKE: EVA - ICA - KIN - NIL

4 ČRKE: ALAH - ALEN - KINO - NIKO - PENA - REKA - RIGA - VEJA - VINO

5 ČRK: ANALI - PESEK - SATAN - VOKAL




6 ČRK: ENAJST - POROKA - TATARI

7 ČRK: PISTOIA

8 ČRK: NOGAVICA

9 ČRK: ITALIJANI

križanka

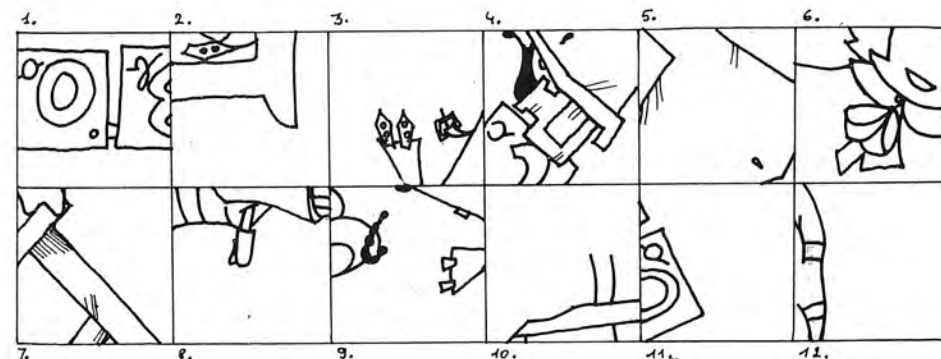
		SESTAVIL LAKO	ŠOLSKI PREDMET	PODOBE PRI PRAVOSLAVNIH	REKA V FRANCJI	OKONČINE PRI ZABAH	ORŠIČ DRASKO
		IME KOŠ. STROKOVNJAKA NOVOSELA					
		SOZVOK, SKLADNOST					
		VEZNIK KOT PA, VNDAR, ALI					OTTO HAHN
		POVSEM PODOBNO					
MAKSIM GORKIJ		VODJA GOSPODAR-SKEGA OBRATA	REDOVNIK				
		JUG. ATLET STEKIČ					
NASA ATLETINJA TAVČARJEVA				VISOKE IGRALNE KARTE			
LETEČE TELO Z REAKTIVNIM POGONOM							
V GRŠKI MITOLOGJI LEP MLADENIČ				ZAHODNA NEMČIJA		ZNAK ZA KEM. PRVINO NIKELJ	
				TOM ROBERTSON			
METER		KI SE TIČE NAKITA MAJHNA NIT					
NASPROTNO OD KATODE				RODOVI ŽITNIH TRAV			
GLAVNO MESTO ITALIJE			MLADINSKA REVIJA GALEB JE TVOJA REVIJA	ARGENTINA, AVSTRIJA	NORVEŠKA		HLOD, ŠTOR
				RASTLINSKA BODICA			
STANE TERČAK			MAJHEN RT				
			MATEJ BOR				
KOŠARKARSKI KLUB							
IVO ANDRIČ							ZNAK ZA KEM. PRVINO KALIJ

SODELUJ
Z
NAMI

Vera Poljšak

Ilustr. Magda Tavčar

POLITO ČRNILO



DOBRO SI OGLEDJ ZGORNJO RISBO. V SPODNJIH 12 KVADRATKIH SE SKRIVAJO 4 PODROBNOSTI IZ ZGORNJE RISBE. POIŠČI JIH. REŠITEV POŠLJI UREDNIŠTVU GALEBA. ČAKA TE LEPA NAGRADA. DOVOLJ JE, DA NAVEDIŠ ŠTEVILKE KVADRATOV, V KATERIH SE SKRIVAJO DELI ZGORNJE RISBE. V PISMU NAPIŠI SVOJE IME IN PRIIMEK, RAZRED IN ŠOLO, KI JO OBISKUJEŠ.

**Rešitve ugank pošljite čimprej na uredništvo Galeba: Lojze Abram,
Ulica G. Amendola 12 - 34134 Trst.**



Mesečnik (10 števil) — Izdaja: Založništvo tržaškega tiska, Trst — Glavni in odgovorni urednik: Lojze Abram Uredništvo: Ul. G. Amendola 12, 34134 Trst, tel. 415534 —Uprava, fotostavek in ekspedit: Ul. dei Montecchi 6, 34137 Trst, Tel. 772755, 764832 — Tisk: Graphart, Ul. D. Rossetti 14, 34126 Trst, tel. 772151 — Posamezna številka: 2.000 lir, dvojna: 2.500 lir, naročnina: 12.000 lir



Galeb je registriran na sodišču
v Trstu pod št. 158 od 3. maja
1954



Galeb je včlanjen v zvezo perio-
dičnega tiska USPI (Unione
Stampa Periodica Italiana)